

Farklılaştırılmış Öğretim

Her öğrenci farklıdır bunu destekleyen öğretmen farklı strateji kullanmalıdır.

- Piaget Beyin Temelli Öğretim Aşamaları
- Vygotsky Öğrenme Stilleri
- Gardner

Zihinsel temsillerin parçalanıp yeniden yapılandırma ile öğrendiklerini ilk ortaya çıkaran kişi **PIAGET**'tir.

Yakınsal gelişim yani sosyal öğrenme **Vygotsky** teorik çerçeve oluşturmuştur.

Vygotsky'nin Sosyal Gelişim Yapılandırma Öğrenme Teorisinin İlkeleri

- İki taraflı olarak öğrenmeyi teşvik eder rehber ihtiyacı var.
- Başarıya zevk alırlar.
- Farklılaştırılmış öğretim **Gardner'ın Çoklu Zeka ve Bloom Taksonomisinden** ilham alır.

Gardner'a göre öğrenci mutlaka öğrenir tek bir zeka alanına göre eğitim veren öğretmen başarı olamayabilir farklılaştırılmış öğretim uygulayan öğretmen sınıfını tanır daha başarılı olur.

Bloom Taksonomisi:

Hatırlama → Kavrama → Uygulama → Analiz → Sentez → Değerlendirme.

Farklılaştırılmış Öğretimin Temel İlkeleri

- Her sınıfa özel
- Herkes öğrenir
- Herkese yapabildiği kadar iş verilir.
- * Maksimum desteklenmek amaçlanır.
- * Sürekli olarak değerlendirme yapılır.
- * Akran öğretimi ön plandadır.

Neden Farklılaştırılmış Eğitim

- Bireysel farklılıklar nedeniyle her öğrenciye farklı nüfus uygulanmalıdır.

Farklılaştırılmış Öğretimin Kuramsal Temelleri

Tomlinson'a göre bireysel farklılıklara ilgi ve meraklara dikkat edilirse en iyi öğrenme gerçekleşir etkileşim ile öğrenme olur önce öğretmen sorumludur. Öğretmen işbirliği atmosferi sağlayarak başarılı olur. Öğretmen maksimum verim elde etmek zorundadır. Grup öğretimini teşvik eden öğretmen tamamen yol gösterir.

Farklılaştırılmış Eğitimin Temel Öğeleri

- Yaşantılar, dil, kültür, cinsiyet, ilgi alanları öğrenci etkiler.
- Bireye özel ve sürekli gelişen planlar yapılmalı.
- Esnek programlar ile farklılıklar desteklenir.
- Tüm öğrencileri en üst seviyeye çıkarma.
- Yaşam boyu öğrenme ve sürekli geri dönüş sağlama.

Farklılaştırmanın temel öğeleri : **İçerik, süreç, ürün ve öğrenme ortamı**

Bireysel farklılık alanları: **Hazırbulunuşluk, ilgi ve öğrenme profili**

Hazırbulunuşluk: Neyi, ne kadar biliyor

İlgi: İşine yarayan ve merak ettiği şeyler.

Öğrenme Profili: Çevresel faktörlere göre değişir. Farklı yaklaşımlar farklı sonuçlar verebilir.

İstasyonlar: Kalabalık sınıflarda zor uygulaması zaman alır bir konu ile ilgili farklı zeka alanları ile uygulamalar yapılır. Mesela slogan şiir öykü gibi alanlar belirtilir. Sonra bu grup elemanları yer değiştirip farklı gruba geçer. Öğrenci temelli öğrenme gerçekleşir. Öğretmen ve öğrenci diğer istasyona geçirebilir.

Merkezler: Aynı konu farklı yollarla öğrenilir. İlgi ve öğrenme olmak üzere iki merkez türü kullanılır.

Öğrenme Ajandaları: Her öğrenci için farklı görev verilir. 2 haftalık görevler yazılır. Derse destek olmak amacı ile kullanılır. Öğrenci kendine uygun şekilde etkinlik yapar.

Karmaşık Öğretim: Farklı öğrencilerden küçük gruplar oluşturulur. Öğrenciler olumlu yönlerini tanırlar. Öğrencilere açık uçlu sorular sorar. Gruplar arasında gezerek süreci kontrol eder. Kodlama kursu buna örnektir.

Yörünge Çalışmaları: Proje yönteminin bireysel şeklidir. Derse destek amacıyla uygulanır. Planlama, yürütme ve sunum öğrenciye aittir. 3 ile 6 hafta arasında sürer.

Giriş Noktaları: Üstbilişsel öğrenme kuramlarına dayanır. İsteddiği şekilde konuyu öğrenir. Çoklu zeka alanına göre kendine bir yol seçer.

Öğrenme Sözleşmesi: Hazırbulunuşluk, ilgi ve öğrenme şekline göre öğretmen ve öğrenci arasında anlaşma yapılır. Öğrenci aktiftir ve sorumluluk ona aittir. İlgilerine göre kaynaklardan yararlanır ve farklı tarzda sunum yapar.

Katlı Öğretimi: Bireysel farklılıkların olumsuzluklarını ortadan gidermek için seviye grupları yapmaktır. Merdiven şeklinde gruplar belirlenir.

Grup Araştırmaları: Öğretmen rehberlik eder öğrenciler grup halinde çalışır. Öğretmen onlara yol gösterip farkındalık oluşturur.

DEĞERLENDİRME TEKNİKLERİ

BAŞINDA
KÖŞE KAPMACA
KUTU YAPMA
EVET HAYIR KARTLARI

ÖĞRETİM SIRASINDA
PARMAKLA İŞARETLEME
YUMRUK YAPMA
GERÇEKLE YÜZLEŞME

ÖĞRETİM SONUNDA
SARMAL
SİMİT
KONUŞMA HALKASI
DÖNGÜSEL YANSIMA
PORTFOLYO

ÖĞRETİM ÖNCESİNDE KULLANILAN TEKNİKLER

Amacı ön değerlendirme sonuçlarına göre farklı yöntemler tasarlamaktır.

Köşe Kapmaca: Neredeyse hiç, bazen, sıklıkla, kesinlikle yazan kartlar köşelere koyulur. Öğretmen soru sorar öğrenciler kendine hitap eden köşeye giderek ne için orada olduğunu açıklar.

Kutu Yapma: Büyük kutu çizilir içine de küçük kutu çizilir dıştaki kutuya **ne biliyorum** içteki kutuya **ne bilmeliyim** sorusu yazılır.

Evet - Hayır Kartları: Evet Hayır yazılır öğretmen soru sorar öğrenciler de ona göre kağıdı kaldırır.

ÖĞRETİM SÜRECİNDE KULLANILAN TEKNİKLER

Geri bildirim için kullanılır.

Parmakla İşaretleme:

Baş Parmak Yukarda (like): Çok şey biliyorum.

Baş Parmak Yana Doğru: Biraz bilgim var.

Baş Parmak Aşağı Doğru: Çok az bilgim var.

Yumruk Yapma:

Beş Parmak Açık: An-la-ta-ca-ğım o kadar iyi biliyorum.

Dört Parmak Açık: Yalnız başıma yapabilecek kadar biliyorum.

Üç Parmak Açık: Yardıma ihtiyacım var.

İki Parmak Açık: Pratik yapmaya ihtiyacım var.

Bir Parmak Açık: Henüz başındayım.

Gerçekle Yüzleşme: Emojiler kullanılır. Mutlu, ciddi, üzgün.

ÖĞRETİM SONRASINDA KULLANILAN TEKNİKLER

Değerlendirme amacıyla yapılır.

Sarmal Oluşturma: Soruların cevabı kağıda yazılır daire oluşturulur dönüşümsel olarak söz hakkı alır ve yazdıklarını okur.

Simit Tekniği: Simit çizilir. Dış tarafa “öğreniyorum” iç tarafına “biliyorum” yazılır.

Öğrencilere bildikleri sorular uygun yerlere cevaplar yazılır.

Konuşma Halkası: Üçer kişilik gruplar kurulur. İşaret verilene kadar öğrenci konuşur, sonra arkadaşları devam eder.

Döngüsel Yansıma: Sınıfın farklı yerlerine konuların yazılı olduğu kağıtlar asılır ve öğrenciler kağıtlara bildiklerini yazar işaretle diğer kağıda geçer ve geçtikleri kağıtta yazılı olan konu hakkında bildiklerini yazarlar. Olay sonuçlanınca kağıtta yazılanlar sınıfa okunur.

Portfolyo: Öğretmen ve öğrenci birlikte çalışır. Sürekli bir bilgi toplama var. İlerlemeyi gösterir ölçme ve değerlendirmeyi destekler. Geri bildirim kolaylaştırır. Seçilen ürünler için renklendirme yapılır.

Kırmızı Nokta: Öğrenci tarafından seçilen üründür.

Sarı Nokta: Öğretmen tarafından seçilen üründür.

Yeşil Nokta: Öğretmen ve öğrencinin birlikte seçtiği üründür.

Portfolyo Sürecinin Aşamaları:

Toplama→Seçme→Seçme Nedenini Açıklama→Değerlendirme

Değerlendirme kısmında bir dahaki sefere neler yapılırsa daha iyi olur, neler iyi yapılmış diye çıkarımlar yapılır.)

Öğrenme Ortamı: Sınıfın görünümü, renklerin çekiciliği, ortak alanlar, mobilya düzenlemeleri hepsi öğrenme üzerinde etkilidir. Öğretmen öğrencilerin bilişsel duyuşsal ve fiziki ihtiyaçlarına uyum sağlar. Bireysel farklılıklar doğal ve olumludur. Demokratik ortam başarıyı artırır. Öğrenci çeşitliliğine göre içerik süreç öğrenme ortamı değiştirilebilir.

Öğretmenin Roller:

Davet Mesajı: Davetlilere yapılan konuşma gibi burada olmanızdan memnunuz, elimden geleni yapacağım gibi.

Yatırım Mesajı: Çalışırsan başarılı olursun ve benim için önemlisiniz mesajı verilir.

Kalıcılık Mesajı: Asla vazgeçmeyeceğim ve pes etmek yok mesajı verilir.

Fırsat Mesajı: Gençsiniz. Sizleri geleceğe hazırlamak için fırsatlar sunuyorum mesajı verilir.

Düşünme Mesajı: Sizin için her şeyi yapacağım. Kendimi geliştireceğim. Sizden de aynıını bekleyeceğim.

SINIF İKLİMİ

Duygular ve Öğrenme: Korku varsa öğrenme yok. Strese sokmadan zorlamak gerekir.

Ödül ve ceza uygulamaları öğrenmeyi olumsuz etkiler. Ödüllerini kullanmak yerine

- Tehdidi ortadan kaldırmak gerekir.
- Olumlu iklim yaratmak.
- Geri bildirim arttırmak.
- Hedefleri belirlemek.
- Olumlu duyguları harekete geçirmek ve ilgi uyandırmakta işe yarayabilir.

Öğrenci görevin zor olmasından ya da yönergelerin karmaşık olmasından başarısız olacağını düşünürse belirsizlik hisseder. Bu da başarısız olmasına sebep olur. Öğrenci her şeyi bilmek zorundaymış gibi hisseder. Anladığı zaman şaşırarak bir ifade ile bakmak çocuğa sınır koyar. Sınıfın olumlu havası öğrenmeyi olumlu yönde etkiler.

FARKLILAŞTIRILMIŞ ÖĞRETİMİN PLANLAMA AŞAMALARI

- 1) Kazanımlar göz önünde Bulundurularak standartlar belirlenir süreç açık olmalıdır değerlendirme hazırlanır.
- 2) İçerik bilgi ve becerileri üçüncü bir şekilde kazandıracak şekilde yapılmalıdır.
- 3) Öğrencinin Neyi bildiği neleri öğrenmesi gerektiği belirlenir Bu ön değerlendirme üniteden 1 veya 2 hafta önce yapılabilir.
- 4) Hedefler ve yöntemler belirlenir.
- 5) Bildiklerini göstermelerine fırsat sağlanır.

EĞİTİM PROGRAMININ TANIMI

İlk kitabı yazan Bobbit 1918 yılında. Kitabın adı DENEYİMLERİN TOPLAMI.

Tyler’a göre: Amaçlar doğrultusunda biçimlenmiş yaşantıların bütünüdür.

English’e göre: Öğrencilere öğretilmesi gereken içeriği ve kullanılabilecek yöntemlerin yer aldığı plan.

Posner’e göre: Hem öğretmene hem de değerlendirme sürecine karar vermeye olanak sağlayan öğrenme ürünleri dizisidir.

Omstein ve Hunkins’e göre: Kendine özgü temelleri olan ilgi alanları araştırma yaklaşımları ilkeleri ve uzmanları olan çalışma alanıdır.

Varış’a göre: Eğitim kurumunun çocuklar gençler ve yetişkinler için sağladığı Milli Eğitimin ve kurumun amaçlarının gerçekleşmesine dönük faaliyetlerin tümüdür.

Ertürk’e göre: Belirli öğrencileri belirli zaman içinde yetiştirmeye yönelik eğitim durumlarının tümüdür.

Sönmez’e göre: Hedef ve davranışlar ile onların içerikte bağlantısını eğitim ve sınava durumlarını kapsar.

Demeuse ve Strauven’e göre: Planlı bir biçimde ulaşılması beklenen sonuçlara göre öğretimin düzenlenerek uygulanmasına yol gösteren bütüncül bir bakış açısıdır.

Program Kavramıyla İlgili Yapılan Yorumlardan Bazıları

- Siyasi, topluma bağlılığı arttırmaya yarayan araçtır.
- Toplum ve kültürün yansımasıdır.
- Toplumsal etkinliklerin sonucudur.
- Okulda bulunan tüm derslerdir.
- Yeniden düzenleme sürecidir.
- Öğretmen ve öğrencinin elinde hayat bulan yapıdır.
- Ne öğrenildiği ve eğitimin kalbidir.
- Okulun var oluş sebebidir.

Ornstein ve Hunkins’e göre eğitim programı ne kadar kesin ve net ise öğrenmeden gözden kaçmaların olması o kadar yüksektir.

Programın Unsurları: Amaç , İçerik, Öğretme ve Öğrenme süreci, Değerlendirme

Resmi Program: Hedefi, konuları, işleniş sırası, araç gereçleri ve değerlendirmeyi içeren programdır. Öğretmen temel oluşturur. Belirli bir kapsamı ve düzeni vardır. Sönmez ve Alacapınar’a göre en geçerli olanı devletin hazırlayıp bakanlıkça yürütülendir. Hukuki bir nitelik taşır.

Uygulamadaki Program: Uzmanlar tarafından önerilir asıl kararı öğretmen verir. Öğretmen uygular.

Test Edilen Program: Devlet tarafından hazırlanan sınavlarda ölçülen öğrenmeleri kapsayan program.

Örtük Program: Resmi değildir, okul kuralları, sınıf kuralları, öğretmen-öğrenci-yönetici arasındaki ilişkileri kapsar bir bakıma örnek olmaktır.

İhmal Edilen Program: Resmi programda olmasına rağmen göz ardı edilen üstünkörü geçilen programdır laboratuvar olmadığı için deney yapamamak gibi.

Ekstra Program: Resmi programda olmayıp planlı olan ve okulun cazibesini arttıran programdır eğitimci kurslar gibi.

Önerilen Program: Bilim insanları ya da meslek kuruluşlarınca hazırlanan programdır. TEDMEM tarafından hazırlanan ulusal eğitim programı gibi.

Karşıt Program: Sönmez tarafından hazırlanan resmi programın tam karşıtıdır.

PROGRAM GELİŞTİRME SÜRECİ

Hewitt'e göre: Eğitim programı bilgiye katkı sürecini temsil eder eğitim süreçlerinin planlı ve sistemli olmalarını sağlayan programın durağan olması mümkün değildir.

Ornstein ve Hunkins'e göre: Programlar dinamik olmalı amaç hedef değil yolculuktur. Sürekli değişmelidir.

Demirel'e göre: Hedef, içerik, öğrenme ve öğretme süreci ve değerlendirme arasındaki dinamik ilişkidir. Araştırmaya dayalı olması gerekir.

Planlama→Tasarlama→Deneme→Değerlendirme→Programa süreklilik kazandırma
Türk eğitim sisteminde Demirel tarafından geliştirilen model temel alınmıştır.

Programın Planlanması

Gerekli olacak unsurları, biçimleri belirler ve sürece kuşbakışı görünüm sağlar. Kimlerin hangi amaçla yer alması gerektiğini karar verilmelidir yol haritası çizilerek temel teşkil edecek gereksinimlerin belirlenmesi süreci planlanır.

Tyler: İhtiyaç analizi yapılarak ihtiyaçlara uygun çözüm yolları bulma olarak tanımlanmaktadır

Maslow: Bireyleri harekete geçiren en temel şey gereksinimlerdir. Bu gereksinimler program geliştirme kaynaklık eder. Sadece bireyle ilgili değil toplum, doğa konu alanını da içine alır. Zaman alacağı ve maliyeti bir süreç olduğu için planlama yapılması verilerin toplanması analiz edilmesi ve raporlanması gerekir.

Program Tasarısının Hazırlanması

Amaç, içerik, öğrenme ve öğretme süreci ile ölçme ve değerlendirmeyi kapsar. Neden yapıldığı amaca ulaşip ulaşamadığını nasıl anlaşılacağı soruları yanıtlanır. Önemli olan gereksinimleri iyi analiz etmek ve tüm öğelerin birbirini destekleyerek temel alınan felsefi görüşü yansıtacak, gelişim özelliklerini dikkate alacak bir biçimde hazırlanmasıdır.

Programın Uygulanması

Amaca ulaşip ulaşmadığını belirlemek için deneme uygulamasına gereksinim var.

Hewitt: Pilot uygulamasındaki amaç nasıl görüldüğünü anlayabilmektir. Toplanan veriler aksayan yönler hakkında bilgi verir. Uygulamada dikkat edilmesi gereken oluşacak dirençlere karşı tedbir almaktır.

Programın Değerlendirilmesi: Karar verme sürecidir. Uygulama süreci incelenir. Uygunluğuna karar verilir. Bu sürecin sonunda olduğu gibi uygulanabilir, geliştirilerek uygulanabilir ya da sonlandırılabilir.

Programa Süreklilik Kazandırılması : Döngüsel bir süreçtir. değişim kaçınılmaz olduğu için sürekli gelişir. Gereksinimler farklılaşır.

PROGRAM DEĞERLENDİRMENİN AMACI

Değerlendirme karar verme sürecidir.

Ertürk'e göre: İstenen davranış değişikliğinin başarılı olup olmadığının belirlenmesi olarak tanımlanır.

Barnes'a göre: 5 N 1 K sorularına cevap bulabilmektir.

Varış'a göre: Geliştirme ve değerlendirme iç içe yürütülen bir süreçtir.

Posner'a göre: Program değerinin belirlenmesi değerlendirmenin kendisidir.

Ornstein ve Hunkins'e göre: Bir konu hakkında karar vermek için bilgi toplama sürecidir. Bilgi toplama ve uygulama sürecinin kapsar.

Oliva'ya göre: Başarılı olması için "soru sormak", "doğru soru sormak", "doğru soruları doğru insana sormak" gerekir.

Melrose'a göre: Millete olan faydası sorgulanır.

Yüksel ve Sağlam'a göre: Program değerlendirme yaklaşımlarında bağımsız olarak;

Planlama: Bağlamanın tanımlanması, veri toplama yöntemine karar verilmesi, ölçme araçları hazırlanıp nasıl uygulanacağı belirlenir. Değerlendirme amacına karar verilir. Niçin değerlendirileceği açık şekilde belirtilmeli Amaçlar tüm paydaşların gereksinimine göre belirlenir. En önemli kısmı; Neden yapılacağı, bulguların hangi amaçla kim tarafından kullanılacağı, daha önce değerlendirilip değerlendirilmediği ve maliyeti açıklığa kavuşmalıdır. Bunlardan sonraki kritik karar değerlendirmecinin kim olduğudur.

Dış Değerlendirme: Proje ile ilgisi olmayan bağımsız kişidir.

İç Değerlendirme: Programın içindeki kişi.

Uygulama: Planlama aşamasında alınan kararlar uygulanır. Veriler toplanır. Veri toplama araçları (sınav sonuçları, ölçekler, testler, görüşmeler) Son aşama raporlaştırmadır ve vazgeçilmezdir.

Değerlendirme: Süreç analiz edilir. Değerlendirmecilerin öz değerlendirme yapmasına olanak sağlar.

Ornstein ve Hunkins'e göre: Neyin değerlendirileceği, bilgilerin toplanması, organize edilmesi, analiz edilmesi, raporlaştırılması, sürekli değerlendirilmesi.

PROGRAM DEĞERLENDİRME TÜRLERİ

1) Formal Değerlendirme: Sistematik bir süreçtir yapılandırılmış bir değerlendirme türüdür. Süreç hakkında uzmanlık gerektirir. Amaçların belirlenmesi, nerede, ne zaman, kim tarafından yapılacağına karar verilmesi veri toplama araçlarının geçerlilik ve güvenilirliğinin incelenmesi anlamına gelir.

2) Informal Değerlendirme: Sistematik değil. Günlük yaşantıda ortaya çıkar, öznelidir. Deneyimler ve içgüdüler önemlidir. Formal değerlendirmeye zemin hazırlar.

Amaca Göre Değerlendirme

a) Biçimlendirici: Durumu gözden geçirme için yapılır. Sürekli ayrıntılı konuya özgü değerlendirme sağlar. Çok geçmeden müdahale edilmesini sağlar.

b) Toplam Değerlendirme: Uyguladıktan sonra yapılan değerlendirmedir. Başarılı olup olmadığı denetlenir.

PROGRAM DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMLARI

1)Hedefe Dayalı Değerlendirme: Hedeflerin belirlenmesi ve bu hedefler doğrultusunda gerçekleşen çıktıların değerlendirilmesi temelindedir. Hedeflerin gerçekleşme düzeyini belirleyen ölçme sonuçları ile hedefler karşılaştırılır. Hedef odaklı olması sınırlılığıdır. Program uygulandıktan sonra kullanılır. Süreç içerisinde müdahale mümkün değil.

2)Yönetime Dayalı Değerlendirme: Bütün bilgiler yönetime sunulur.Tasarı aşamasındayken tartışma fırsatı sunması olumlu yanındır. Yöneticinin gözden kaçırdığı şeyler olumsuz etkiler.

3)Uzman Odaklı Değerlendirme: En eski ve en çok kullanılan yaklaşım. Niteliğe uzmanlar karar verir. Birçok alanda uygulanabilir.

4)Tüketici/Yararlanıcı Odaklı Değerlendirme: Eğitim programları, çalıştaylar, seminerler ve eğitim materyalleri hizmetler hakkında bilgi toplamakla yükümlü kişilerin desteklediği yaklaşımdır. Değerlendiricinin beklentisi önceliklidir.

5)Katılımcı Odaklı Değerlendirme: Programla ilgili olanların sürece katılması söz konusudur. Tüm paydaşlar (öğretmen,öğrenci,idare) sürece katkı sağlar.

KAVRAMLAR

Kavramların 5 özelliği vardır.

Öğrenilebilirlik: Kavramlar tecrübe sonucu sonradan öğrenilir.

Kullanılabilirlik: İsteğe bağlı olarak kullanılabilir.

Açıklık: Ortak bir fikir birliği bulunmalı

Genellik: Genelden başlayarak özel hale gelir.

Güçlülük: Kavram diğer kavramların anlaşılmasına yardım ederse "GÜÇLÜDÜR".

Öğrencinin ön bilgileri bilimsel gerçeklerle ters düşer ve buna **kavram yanılgısı** denir. Düzeltme yapmak çok zor.

Kavram Yanılgısının Sebepleri:

- >Ders kitaplarındaki eksik ifadeler. >Yazılı ve görsel medya
- >Günlük hayatta kullanılan dil.

Kavramların Değiştirilmesi İçin:

- > Hoşnutsuzluk olmalı > Yeni kavramın anlaşılır olması > Mantıklı olmalı
- > Yeni kavram işe yarar olmalı.

Kavram Geliştirme Süreçleri:

- >Genelleme >Ayrım >Tümevarım > Tanılama > Tümdengelim

Kavram Yanılgısında Kullanılacak Araçlar:

- > Kavram haritaları > Zihin haritaları > Kavram karikatürleri
- > Metaforlar ve Analojiler > 2-3 Aşamalı Testler

Kavram Haritası Hazırlanırken Dikkat Edilecekler:

- Tek bir akış diyagramı şeklinde hazırlanmalıdır.
- Özel isimler kavram değildir, yazılamaz.
- Her kavram bir defa kullanılmalıdır.
- Kavramlar renklendirilebilir.

Kavram haritaları derse giriş aşamasında konuyu bütün halinde görmeyi sağlar. Gelişme aşamasında kavramlar arası ilişki açıklanır. Sonuç aşamasında özetlemeye yarar.

AKRAN ÖĞRETİMİ

Kısa Konu Anlatımı: Konu anlatımı yapılır.

Kavram Testi: Konu ile ilgili kavram testi uygulanır.

Öğrenci Oylaması: 1 dk. içinde soruyu cevaplar.

Cevapların Gözden Geçirilmesi: Cevaplar kontrol edilir.

Akran Tartışması: Arkadaşları ile soruları tartışır.

Öğrenci Oylaması: Öğrenciler tekrar soruları cevaplar.

Cevapların Gözden Geçirilmesi: Öğretmen tekrar kontrol eder.

Açıklama / Anlatma: Öğretmen anlaşılmayan yerleri açıklar.

Konu anlatılıyor, test yapılıyor, öğrenciler ile cevaplanıyor, cevaplar kontrol ediliyor, arkadaşları ile sorular tartışılıyor, sonra sorular tekrar cevaplanır, tekrar kontrol yapılır, anlaşılmayan yerler açıklanır.

İlk tur sonunda doğru cevap %30 altı ise yavaşlanır konu detaylı bir şekilde anlatılır. Doğru cevap %30-%70 arasında ise akran tartışma evresine geçilir. Doğru cevap %70 üstü ise diğer bir konuya geçilir.

Öğrencilerden Gelen Yanıtların Alınma Yöntemleri

- **El Kaldırma:** En kolay ve en kısa sürede cevap almayı sağlar.
- **Flaş Kartlar:** A,B,C şeklinde kağıtlar dağıtılıp cevaplama yapılır.
- **Tarama Formları:** Büyük gruplarda tercih edilir.
- **Clickers:** Teknolojik uygulamadır aparat gereklidir.
- **Çevrimiçi Yanıt Sistemi:** Web 2.0 araçları ile kullanılır.

Teknolojik uygulamalar öğrencilerin ilgisini çekebilir ama öğretmen için maliyetli olabilir.

OKUL DIŞI ÖĞRENME

Öğretim planını temel alan ve sınıf dışındaki alanlarda olan öğrenmedir. Okul süresi boyunca okul yapısı dışında gerçekleşir. İnformal öğrenme NE, NEREDE, NASIL sorularına cevap verecek şekilde düzenlenir.

OKUL DIŞI ÖĞRENME ORTAMI

Etkinlik Öncesi Hazırlıklar:

Etkinlik planı hazırlanırken idare ve aileden izin alınır, ulaşım planlaması yapılır, gidilecek yerdeki muhatap olunacak kişinin belirlenmesi, öğrenciler bilgilendirilir (kurallar söylenir), velilere bilgilendirme yapılır. öğrencilerin çalışma programı belirlenir, öğrenci ihtiyaçları dikkate alınır.(Yiyecek,içecek vb.)

Etkinlik Uygulaması:

Çalışma kağıtlarının doldurulması için uygun zaman verilmeli. Öğrenciler serbest zaman da verilmelidir.

Etkinlik Sonrası Değerlendirme:

İllaki not verme amaçlı olmamalıdır. Kazanımların ne ölçüde olduğu yoklanmalı.

Değerlendirme araçları;

>Kavram Haritaları	> Zihin Haritaları	> Etkinlik Sonrası Değerlendirme
>Metin Çözümlemesi	> Bulmacalar	> Gazete/poster Hazırlama
>Fotoğraf Sergisi	>Mektup Yazma	

ÖĞRENME ORTAMI

İstek olmadan öğrenme olmaz, en önemli itici güç meraktır. En geniş tabanlı öğrenme yaparak yaşayarak öğrenmedir. Öğrencilerin özgüveni sürekli desteklenmelidir. Hatalar önemli deneyimlerdir. Geri bildirimler bilişsel ve duyuşsal özellikler üzerinde olumlu etki yapar.

ETKİLİ GERİ BİLDİRİM

Bloom'a göre öğrenci duyuşsal özellikleri arasında en önemli olanı akademik özgüvendir.

Akademik Özgüven: Öğrenme kapasitesidir. En çok etkileyen aile, akranlar ve öğretmenlerin tavırlarıdır. Geri bildirimler ikiye ayrılır. Pozitif ve negatif. Geri bildirimler sadece bilişsel değil, aynı zamanda üst bilişsel becerileri ve duyuşsal özellikleri geliştirmeyi de hedeflemelidir. Ürüne yönelik olmalı kişiye değil, doğrudan yanıtı değil düşündürmeye yöneltilmelidir.

WEB 2.0 ARAÇLARI

Kahoot: Anlık geri bildirim verilebilir. Hatırlama ve anlama düzeyindeki sorulara yönelik geri bildirimde kullanılır.

Formative: Anlık geri bildirim verilir. Etkileşime girilerek cevaplar görülebilir. Ayrıntılı geri bildirimler düzenlenebilir.

Socrative: Çoktan seçmeli, doğru-yanlış, kısa cevaplı sorular hazırlanır. Anında geri bildirim sağlanabilir.

Edmodo: Sanal sınıf uygulaması ile akran bildirimine de olanak sağlar. Video linki paylaşılabilir. tartışma forumları açılabilir. ödevler verilerek, sunu materyalleri yüklenebilir.

Google Drive: Ortak dökümanlar oluşturulabilir. Döküman üzerinde değişiklik yapılabilir.

ÖĞRENME KAVRAMI

Refleks: Doğuştan gelen bir uyarıcıya karşı hızlı ve tutarlı tepkilerdir. Bilinçli değildir, hayatidir. Ertelenebilir ama engellenemez. Basit davranıştır.

İçgüdü: Doğuştan gelen, öğrenilmemiş olan, kişilik gelişiminde rol oynayan, temel psikolojik güçtür. İçinden geldiği gibi davranınca bilinçli olarak yapmadığı davranıştır.

Yaşantı: Öğrenmenin gerçekleştirilmesi için yaşantı yoluyla ortaya çıkmalı. Etkileşim sonucunda bireydeki izlerdir.

Davranış: Gözlenebilen her türlü etkinliktir. Üç grupta toplanır.

Doğuştan Gelen Davranışlar: İçgüdüsel ve refleksif davranışlardır.

Geçici Davranışlar: Alkol, ilaç, yorgunluk gibi etkenlerle ortaya çıkıp sonrasında kaybolan davranışlardır.

Sonradan Kazanılan Davranışlar: Öğrenme yoluyla kazanılan davranışlardır. Öğrenme iki yolla olur. Planlı ve gelişigüzel.

Öğrenme İçin Temel İlkeler: Hedefe yönelik, ön bilgi ile yeni bilgi arasında bağ kurmaktır. Bilginin örgütlenmesidir. gelişimden etkilenir, stratejiktir. Doğrusal değildir.

Öğrenmeyi Dolaylı Etkileyen Faktörler: Öğretmen ve öğrenme ortamıdır. Öğretmenin bilgisi, tecrübesi, yaklaşımı etkilidir.

Öğrenmeyi Etkileyen Ortamlar:

1) Psikolojik Ortam: Sınıfın psikolojik havası önemlidir. Olumlu havayı oluşturan da öğretmendir.

2) Fiziksel Ortam: Öğrenmeyi gerçekleştiren çevresel koşulları kapsar. Isı, ışık, koku, gürültü, temizlik durumu etkileyicidir.

Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler

Öğrenen Kaynaklı: Türe özgü hazır oluş, olgunlaşma, genel uyarılmışlık hali, eski yaşantıların aktarılması, güdü ve dikkat.

Öğrenme Yöntemi Kaynaklı: Ayrılan zaman, konunun yapısı, öğrencinin aktif katılımı, geri bildirim.

Öğrenme Malzemesi Kaynaklı: Algısal ayırt edilebilirlik, anlamsal çağırışım, kavramsal gruplandırma.

- Aktarma iki türlü olur. Olumlu ve olumsuz aktarma.

Olumlu Aktarma: Yeni öğrenmeye katkı sağlar.

Olumsuz Aktarma: Yeni öğrenmeyi engeller. Ket vurma olarakta bilinir.

İleriye Ket Vurma: Önceki öğrenilenler sonraki öğrenileni engeller. Eski şifreyi hatırlama yeni şifreyi unutma.

Geriye Ket Vurma: Sonraki öğrenilenler öncekileri engeller.

Güdü: İstek, arzu, gereksinimler, dürtüleri ve ilgileri kapsar. Organizmayı harekete geçirir. Fizyolojik kökenli olanları "DÜRTÜ" denir. İçsel ve dışsal kaynaklıdır. Birincil güdüler fizyolojiktir. İkincil güdüler ise; başarıma, güce ait olma egemenlik gibi.

- ❖ Eğitim kurumlarının en önemli hedefi ÖĞRENMEYİ ÖĞRETMEDİR.

ÖĞRETİM STRATEJİLERİ

Sunuş Yoluyla Öğretim: Öğretmen merkezlidir, Tümdengelim yöntemini kullanır. Az zamanda çok bilgi kazandırabilir, kavram ve soyut konuların öğretimi için 5. sınıftan itibaren kullanılır. Kavram haritaları kullanılır. Kalabalık sınıflar için ideal. Sadece bilgi düzeyinde kullanılır. Öğrenci aktivitesi düşük, sıkıcı olabilir. Dönüt almak zor olduğu için hataların düzeltilmesi imkan dahilinde olmayabilir.

Buluş Yoluyla Öğrenme: Öğrenci merkezlidir. Öğrenci araştırır, deney yapar ve bilgiye kendisi ulaşır. Tümevarım yöntemi kullanılır. Merak duygusunu harekete geçirmek önemlidir. Öğrenme güdüsünü arttırır. Kalıcı öğrenme gerçekleşir, üst düzey düşünme becerilerini hedefler. Kavrama ve üst düzey hedefler için uygundur. Çok zaman alır, maliyetlidir. Ön bilgiye muhtaç, olgu öğretiminde etkili değildir.

Araştırma- İnceleme Yoluyla:

Öğrenci merkezli, öğretmen uygun problemleri belirler. Problemler hayatla bağlantılı, merak uyandırıcı, birden çok çözümü olmalı. Tümevarım tümdengelim ikisini de kullanır. Hedefler en az uygulama düzeyinde olmalı. Üst düzey zihinsel beceriler için aşamaları **hissetme, tanımlama, bilgileri toplama, hipotezler kurma, çözüm için veri toplama, hipotezleri test etme, problemin çözümü, raporlaştırma** [Araçtan koku geldi, balata kokusu dedin, sebepleri topladın, ne yapman gerektiğini düşün. Usta telefonu bul, ustayı ara test et, usta gelsin çözsün, raporlaştırsın]

Tam Öğrenme (BLOOM)

Tam öğrenme olmadan geçmek yok. Herkes öğrenir yeter ki zaman yeter ki öğretmen iyi olsun. Her ünite sonunda izleme testi uygulanır. %70 standarttır.

Tamamlayıcı Öğretim Etkinlikleri: Bire bir eğitimidir. Okulda veya evde ek öğretim, eğitsel oyunlar ile bilgisayar destekli eğitim.

- ❖ Tam öğrenmenin giriş ve gelişme kısmı “bağımsız değişken” sonuç kısmı ise “bağımlı değişken”dir.

Bilişsel Giriş Davranışları: Bilgi, beceri, yetenekler, sözel ve işitsel yetenekler, okuduğunu anlama, dinleme becerisi, problem çözme becerisidir.

Duyuşsal Giriş Davranışları: İlgi, tutum, akademik özgüven.

EĞİTİMDE GÜNCEL YAKLAŞIMLAR

Yapılandırmacı Öğrenme: (Piaget, Vygotsky, Bloom, Dewey, Gestalt, Bruner)

Öğrenci aktif, nesnel bilgiyi reddeder, öğrencinin bilgiyi yapılandırması, oluşturması, yorumlaması ve geliştirmesine fırsat verir. Ders planları esnek, bireysel farklılıklar önemli, akran öğretimi var, kavram öğretimi esastır, değerlendirme süreçte dönük (portfolyo). Buluş yoluyla öğrenmenin gelişmiş halidir.

Proje Tabanlı Öğrenme(Dewey,Klipatrick,Bruner): Gerçek bir probleme çözüm bulma etkinliği,ürün ya da performans ortaya koymalı,öğrenciler özgün ve sentez düzeyinde ürünler ortaya koyar,bireysel ya da grupla çalışma vardır.Sürecin sonunda sergi,gösteri vb . etkinlik yapılır,Artı ve eskilerden öğrenci sorumludur,zaman sıkıntısı yaşanabilir,her zaman orjinal ürün çıkmayabilir.

Probleme Dayalı Öğrenme (Dewey): Yaparak yaşayarak öğrenmedir,bir problem olmalı,ilgi ve merak uyandırmalı,asıl amaç problemi çözmek değil benzer durumlara uyarlamaktır,üst düzey zihinsel becerileri hedef alır, birden çok çözüm yolu olmalıdır,küçük gruplarda uygulanmalıdır(2 ile 6 kişi).

Beyin Temelli Öğrenme: Öğrenme beş duyu organına hitap etmeli, beynin her iki lobu kullanılırsa daha başarılı olur. Uzamsal belleğe kaydedilen bilgiler unutulmaz,öğrenme teşvikle artar.

Harmanlanmış Öğrenme: Etkileşimli deneyim,teknolojik imkanlardan faydalanılır,doğru beceri doğru kişiye doğru zamanda doğru şekilde verilirse en güçlü ve en yüksek başarı yakalanır.

Yaşam Boyu Öğrenme: Örgün ve yaygın eğitimin birleştirilmesidir. Her zaman ve her yerde bilerek isteyerek öğrenme şeklidir.

İşbirlikli Öğrenme: Birlikte başarma ön plandadır.Bağlılık,yüzyüze etkileşim,kişisel sorumluluk,sosyal beceriler,eşit başarı ilkesi ile tam başarı sağlanır. Bireysel çalışmayı seven öğrenciler için ideal değil,değerlendirme zor,çalışma bir kişi üzerine yıkılabilir.

2.BÖLÜM ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Eğitim Sisteminin Hedefleri:

Uzak Hedef: Devletlerin hedefleridir. Bazı ülkelerde anayasa ile güvence altına alınmıştır.

Genel Hedef: Kurumların hedefleridir.

Özel Hedef: Dersin hedefleridir. Dersin kazanımlarını kapsar.

Girdi: Eğitim öğretimin tüm öğeleridir.

Süreç: Eğitim durumlarıdır. Hedeflerin kazandırılmasındaki yöntem ve tekniklerdir.

Çıktı: Öğrencilerin sahip oldukları niteliklerdir.

Dünya Ekonomik Forumuna Göre 2025 Yılında Çalışanlarda Olması Gereken Beceriler:

*Analitik düşünme * Teknoloji kullanımı *Yenilik/Yaratıcılık *Etkin Öğrenme ve Öğretme

*Karmaşık problem çözme *Eleştirel düşünme ve analiz *Orjinallik *Liderlik ve sosyal etki

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMENİN KAVRAMSAL TEMELLERİ

Ölçme: Öğrencinin belirli bir özelliğini gözlemleyip o özelliğe sayı veya sembol verme işidir.Ölçmenin anlamlı olması için mutlaka değerlendirme olmalıdır.Ölçme yapılmadan girdi,süreç ve çıktılar kontrol altına alınamaz.

Ölçüt: Ölçülen özellik hakkında karar alabilmek, yargıya varabilmek,değerlendirme yapabilmek için referans noktası ya da aralığıdır.

Değerlendirme: Ölçme sonucunu ölçütle karşılaştırıp karar verme işidir.

- Ölçüt ölçme ile değerlendirme arasında köprü kurar.

ÖLÇME TÜRLERİ

Doğrudan Ölçme: Doğrudan gözlenerek yapılan ölçmedir. Duyu organlarımız ile yapılan ölçmedir.Öğrenci sayısı,ağaç sayısı gibi.

Dolaylı Ölçme: Bazı özellikler doğrudan ölçülemez bu özellikler ancak onun göstergesi olduğu bilinen ya da kabul edilen davranışlar aracılığıyla ölçmedir. Sıcaklığı derece ile ölçme gibi. Eğitim ve psikoloji tümüyle dolaylı ölçmedir.Elektronik cihazların tamamı dolaylı ölçmedir.

Türetilmiş Ölçme: Hesaplamaya ve formüle dayalı ölçmedir.

ÖLÇME TÜRLERİ

Mutlak Ölçüt: Ölçme işleminden önce belirtilir. Kesindir ve sınırı geçen herkes başarılı sayılır.

Bağıl Ölçüt: Ölçme işlemi sonrasında belirlenir rekabet ön plandadır kıyas vardır.

- Hayati kararlar ile muafiyet sınavları **MUTLAK DEĞERLENDİRME**, eleme amaçlı ise **BAĞIL DEĞERLENDİRME**

AMACA GÖRE DEĞERLENDİRME TÜRLERİ

Tanıma ve Yerleştirmeye Yönelik Değerlendirme: Hazırbulunuşluk seviyesini ölçer seviye sınıfları düzenlenirken yapılan uygulamadır.

Biçimlendirmeye Yönelik Değerlendirme: Öğrenme düzeyini ölçer konu tarama testleri örnektir. Not verme amacı yok tek amacı eksikleri belirlemektir.

Değer Biçmeye/Düzyer Belirlemeye Yönelik Değerlendirme: Not vermek amacıyla yapılır bitirme sınavları örnektir.

Rehberlik Amaçlı Değerlendirme: Özel eğitim ve mesleki rehberlik için yapılan değerlendirme.

Özel Eğitim: Özel gereksinimi olan çocuklara uygun eğitimin programı hazırlamak amacıyla yapılan değerlendirme.

Mesleki Rehberlik: Alan seçmek,kendi yeteneklerinin farkına varmak için yapılan değerlendirmedir.

ÖLÇME ARACINDA BULUNMASI GEREKEN ÖZELLİKLER

Geçerlilik: Ölçülecek özelliğin başka özellikler ile karıştırılmadan doğru ve tam olarak ölçülebilesidir.Amacı hizmet etmesi gerekir.

Güvenilirlik: Ölçme sonunda elde edilen puanların kararlı ve tutarlı olmasıdır.

Kullanışlılık: Ölçme aracı geliştirmenin,uygulamanın ve puanlamanın kolay ve ekonomik olması ile ilgilidir.

ÖLÇME SONUÇLARINA HATA KARIŞMA NEDENLERİ

- Dikkat ve titizlik zamandan zamana değişebilir.
- Fiziksel koşullar nedeniyle hatalar olabilir
- Ölçme aracına ilişkin hatalar olabilir
- Katılımcı yeteri kadar güdülenmemiş olabilir

Sabit Hata: Her ölçme işlemine aynı miktarda etki ediyorsa sabit hatadır. Herkese aynı miktarda puan verme örnektir . Kaynağı ve miktarı bellidir mesela terazinin her seferinde aynı miktarda eksik tartması. Geçerlilik düşer güvenilirlik etkilenmez . Herkese 10 puan verme.

Sistematik Hata: Ölçülenin büyüklüğüne göre ya da ölçme koşullarına göre miktarı değişen hatadır. Yazısı kötü olandan puan kırma.

Tesadüfi Hata: Şansla ortaya çıkan ve miktarı belli olmayan hata türüdür.

Tesadüfi Hataların Kaynakları

Öğretmenden Kaynaklı Hatalar: Dikkat dağıtacak ya da öğrencileri kaygılandırarak hareketler sınav esnasında başında durma gibi

Sınavdan Kaynaklı Hatalar: Sınavın açık ve anlaşılır olmamakla birlikte uzun olması ve şans faktörünün devreye girmesi

Öğrenciden Kaynaklı Hatalar: Fiziksel, fizyolojik ve psikolojik durumlar

Ortamdan Kaynaklı Hatalar: Isı, koku, gürültü kaynaklı hatalardır.

Geçerlilik sabit,sistematik,tesadüfi hatalardan etkilenirken, güvenilirlik sadece tesadüfi hatalardan etkilenir. Güvenilir olması geçerli olduğu anlamına gelmez.

Korelasyon: İki değişken arasında ilişki bulunup bulunmadığı varsa yönü hakkında bilgi verir. -1 ile +1 arasında değer alır 201 birimlik skala arasında ilişkinin yönü ve miktarı değerlendirilir

Pozitif Korelasyon: Doğru orantılı artıştır. Ders çalışma süresi ile başarı gibi

Negatif Korelasyon: Ters orantılıdır. Ders süresi arttıkça başarı azalır.

+1 ve -1 olursa mükemmel korelasyon

+1 mükemmel doğru orantılı

-1 mükemmel ters orantılı

0 mükemmel ilişkisizlik

GEÇERLİLİK SORGULAMA YÖNTEMLERİ

1. **Kapsam Geçerliliği:** Ne kadar işe yarayıp yaramadığı ve ölçmeye konu olan davranışları yeterli ve dengeli biçimde temsil etmelidir. Kazanımla doğrudan ilişkili olmalıdır .

Kapsam Geçerliliğini Sorgulama Yöntemler: Belirtke tablosu hazırlama. Davranışlar satıra hedefleri sütuna yazılır uygun madde sayısı ile dengeli temsil edilir.

- **İstatistiksel Yöntemler:** Uzmanlardan alınan dönütler ile uzmanların uygundur veya değildir değerlendirmesi sonucunda kullanılabilir.
2. **Ölçüt Dayanaklı Geçerlilik:** Ölçme aracının geleceğe dönük doğru tahmin yapıp yapmadığı ya da geçmişle olumlu sonuçlar verip vermediği araştırılır.2'ye ayrılır.
    - a) **Yordama Geçerliliği:** Ölçme aracının geleceğe yönelik doğru tahmin verip vermediğini gösterir. Örneğin YKS için yapılan denemeler
    - b) **Uyum Geçerliliği:** Ölçme aracının geçmişle uyumlu sonuçlar verip vermediğine bakar. Geçerlik kat sayısı +1 ile -1 arasındadır. +1 veya -1'e yaklaştıkça artar 0'a yaklaştıkça düşer. En önemli nokta ölçütü doğru belirlemek gerekir.

3. **Yapı Geçerliliği:** Ayırıcılık var mı yok mu ona bakar .

Güvenilirlik: Aynı özelliklerle ilgili olarak arka arkaya yapılan ölçmelerde aynı sayısal sonucu vermesidir. Güvenilirlik katsayısı 0 ile 1 arasında değişir. Güvenilirlik katsayısı 0,90 üzeri olması arzu edilir.

Güvenilirlik Kestirme Yöntemleri:

1. **Birden Çok Uygulamaya Dayalı**
2. **Tek Uygulamaya Dayalı**

Test-Tekrar Test Yöntemi: Aynı test aynı gruba belli bir zaman aralığıyla iki kez uygulanır. İki uygulamanın korelasyonu hesaplanır. Daha çok yetenek testlerinde ve kişilik envanterinde tercih edilir.

Test Yarılama Yöntemi: Test iki eşdeğer parçaya ayrılır. Sonrasında iki yarıdan aldıkları puanın tutarlılığı incelenir.

Sınırlılıkları:

- Maddeler basitten zora ise
- Maddeler kümelenerek yazılmış ise
- Madde sayısı çok fazla ise uygun değildir

KR 20 ve KR 21 Yöntemleri: İç tutarlılık değerlendirilir. Doğrulara 1 yanlış ve boş cevaplara 0 puan verilir,şans başarısı yüksektir.

Cronbach Alfa Yöntemi: Ölçme aracının puanlaması çok kategorili ise kullanılır. Derecelendirme ölçekleri örnektir.

GÜVENİLİRLİĞİ ARTTIRMA YÖNTEMLERİ

- Soru sayısı artarsa
- Birden fazla kişi okursa
- Kişi sayısı artarsa
- Sorunun anlaşılabilir olması
- Sorularla ilgili yönerge oluşturulursa
- Fiziksel ortam uygun olursa
- Dikkat dağıtan öğeler olmazsa
- Sorular okunabilir olursa **güvenilirlik artar**

Güvenilirlik artarsa geçerlilikte artar.

TEST TÜRLERİ

Bireysel testler, grup testleri, süreli ve süresiz testler, hız testleri, güç testleri, objektif ve subjektif, standart ve öğretmen yapımı, performans ve kağıt kalem.

Test Geliştirme Basamakları:

- a) Amacın belirlenmesi
- b) Kapsamın belirlenmesi
- c) Soruların gözden geçirilmesi
- d) Deneme amaçlı form hazırlama
- e) Testin uygulanması
- f) Test madde istatistiklerinin hazırlanması
- g) Son formu oluşturma

GELENEKSEL ÖLÇME YÖNTEMLERİ

Doğru-Yanlış Maddeleri: En çok kullanılan ikinci tür. Hazırlaması uygulaması puanlaması kolaydır. Kullanışlıdır. Sistemik hata karışma olasılığı pek yoktur. Şans başarısı yüksek üst düzey bilişsel özellikleri ölçmez. Öğrenme eksiklikleri belirlenemez. Her madde tek ve belirli bir fikri belirtmelidir. Kesinlikle doğru ya da kesinlikle yanlış olmalıdır. Olumsuz ifade kullanılmamalı. Kısa, net, açık olmalıdır. Cevap yanlış ise sebebini yazın denilerek şans faktörü ortadan kaldırılır.

Eşleştirme Maddeleri: Hazırlanması, uygulaması, puanlaması kolaydır. Şans başarısı yüksektir. Eşleştirme grubunda en az 6 en çok 15 madde olmalı ve tüm maddeler aynı sayfada olmalı. Kavrama düzeyindeki öğrenmeleri de yoklanabilir.

Çoktan Seçmeli Maddeler: Hazırlanması zor, puanlaması kolay ve objektiftir, çok sayıda soru sorulabilir. Çeldirme mantığı temellidir. Anlamı bilinmeyen sözcükler kullanılmamalı, ipucu vermekten kaçınılmalı ve doğru cevaplar örüntü şeklinde kesinlikle olmamalıdır.

Essay (Yazılı yoklama): En eski ve en çok kullanılan yöntemdir. Hazırlaması kolaydır, üst düzey becerileri ölçmek için geleneksel yöntemler arasında en etkili olanıdır. Ayrıntılı bir cevap anahtarı olmalıdır. En büyük dezavantajı puanlama kısmıdır.

Kısa Cevaplı Sorular: Cevapların kısa ve belirgin olması en büyük avantaj,ayrıntılı cevap anahtarı hazırlanmalıdır.

Boşluk Doldurma: Hazırlaması çok kolaydır, açık ve anlaşılır olmalıdır. Anahtar sözcükler cümleden çıkarılıp ona göre soru oluşturulmalıdır.

Sözlü Yoklama: Ölçme hatası ihtimali çok fazla,sözel becerileri ölçebilmede kullanılacak tek türdür. Süre uzun cevapları gözden geçirme şansı yok. Puanlama hemen yapılır,sözlü anlatımı iyi olan bireyler başarılı olur. Kapsam geçerliliği açısından sıkıntı yaşanabilir,sorular basitten karmaşığa doğru olmalıdır.

Portfolyo: Çok yönlü ve sürece yayılan değerlendirmedir. Öğrencinin özgeçmişi, ilgileri, yetenekleri, öğrenme biçimi, sosyal özelliklerin tanınması amaçlanır. Paydaşları öğretmen , öğrenci,arkadaş, aile ve diğer kişilerdir. Karşılaştırma yok,sadece okulda değil, aile ortamında tanımayı amaçlar.

PORTFOLYO OLUŞTURMA SÜRECİ

- 1) **Toplama:** Hangi çalışmaların toplanacağına gözleneceğine karar verilir. Her öğrencinin ayrı dosyası vardır.Her çalışmanın üzerine tarih yazılır.
- 2) **Seçme:** Seçimi kendi başına ya da öğretmenle birlikte yapar.
- 3) **Yansıtma:** En önemli aşamadır. Portfolyoya seçilen ürünün neden seçildiği açıklanır.Kendi başarısını görür,değerlendirmeye katılır.
- 4) **Sonuç:** Niçin yaptık sorusunu yanıtlar. Sunum yapılır, öğrencinin bu sayede özgüveni artar.

Performans değerlendirme iki çeşittir.

- 1) **Öğrenci Değerlendirme:** Öz değerlendirme ve akran değerlendirme
- 2) **Öğretmen Değerlendirme:** Rubrik,Kontrol Listesi, Derecelendirme Ölçeği, Gözlem Formu

1-a) Öz Değerlendirme: Kendi kendini değerlendirme,zayıf ve güçlü yönlerini fark eder,objektif olmayabilir, başlangıçta deneyimsizlik nedeniyle hatalar olabilir.

1-b) Akran Değerlendirme: Arkadaş değerlendirmesi,sorumluluk artar, eleştirel düşünme artar,yanlı davranma olabilir.

2-a) Rubrik Değerlendirme: Performans görevi ile birlikte değerlendirme ölçeği öğrenciye verilmeli.

2-b) Kontrol Listeleri: Performans-ölçüt uyumunu ölçer. Evet - Hayır ya da 1 ve 0 olarak puanlama yapılır. Performanstaki eksik adımları belirlemek için kullanılır.

2-c) Derecelendirme Ölçekleri: Performansa dayalı işlemler ilk baştan sona kadar listelenir ve davranışın karşısına en az 3'lü derecelendirme yapılır.Tam,kısmen,gösterilmedi gibi.

2-d) Gözlem Formları: Çıktılarını somut olduğu durumlarda kullanılır. Özellikle fen derslerinde öğrenci hakkında doğru ve hızlı bilgi elde edilmesini sağlar.

GELENEKSEL YÖNTEMLER	DESTEKLEYİCİ YÖNTEMLER
Ürün değerlendirilir.	Süreç ve ürün birlikte değerlendirilir.
Ulaşılan noktanın tespiti önemlidir.	Öğrenilenleri nasıl kullandığı önemlidir.
Üst düzey becerilerin değ. yetersizdir.	Üst düzey bilişsel düşünme odaklıdır.
Değerlendirme öğrenmeden ayrılır.	Değerlendirme öğrenmeyle bütünleşir.
Gruba odaklıdır.	Birey odaklıdır.
Bireysel değil bireyler arası değ. odaklı.	Bireysel gelişime odaklıdır.
Geçerlilik ve güvenilirlik kontrolü kolay	Geçerlilik ve güvenilirlik problemi olabilir.

TEST İSTATİSTİKLERİ

Ölçme işlemi sonunda bireylerin toplum puanları üzerinden hesaplanan istatistiklerdir. En sık kullanılan istatistikler;

- **Merkezi Eğilim Ölçüleri:** Aritmetik ortalama,medyan ve moddur. Temel işlevi puanlamadaki merkezi bulmaktır. Grup başarısı hakkında bilgi verir.
- **Değişkenlik Ölçüleri:** Ranj, varyans, standart sapma, çeyrek sapmadır. Puanların değişkenliği ayrıntılı değerlendirme yapılmasını sağlar.
- **Dağılım Özellikleri:** Normal dağılım, ortalama ve standart sapma gibi basit iki istatistiki ile özetlenebilir.

MADDE İSTATİSTİKLERİ

Madde Güçlük İndeksi: Maddenin zor,orta,kolay olduğunu gösterir. 1'e yaklaştıkça madde kolay 0'a yaklaştıkça madde zor anlamı taşır. Test zorlaştıkça sağa çarpık,kolaylaştıkça sola çarpıktır.

Madde Ayırt Edicilik İndeksi: Bilenle bilmeyeni ayırt eder. -1 ile +1 arasındadır. 0.30 ile 1 arası ayırt edicidir.

ULUSLARARASI EĞİTİM ARAŞTIRMALARI

İlk çalışma 1964 yılında uluslararası matematik izleme çalışmasıdır. Uluslararası eğitim araştırmalarında üç ana alan:**Matematik,Fen ve Okuma becerisidir.**

PISA: OECD tarafından geliştirilen 3 yıllık periyotlarla uygulanır.2000 yılından bu yana uygulanıyor. 3 yıl arayla yapılır. En son 2018 ve 79 ülke 15 yaş grubunu hedef alır. Fen liseleri en üst seviyede sonrasında sosyal bilimler lisesi geliyor.

TIMSS: 4 yıllık periyotlarla uygulanır. ilk olarak 1995 yılında hayata geçti. 4. ve 8. sınıf çocuklara uygulanır. İlk defa 1995 yılında uygulanmaya başladı.Türkiye’de ilk defa 1999 yılında uygulandı.Tüm okulların listesi gönderilip rastgele seçimler yapıp uygulamaya geçilir. MEB kararıyla 2019’da ilk defa 4. sınıf yerine 5. sınıf örnekleme ile katılmıştır. Çünkü yaş ortalaması daha uygun bulunmaktadır.

PIRLS: 5 yıllık periyotlarla uygulanır. Okuma boyutunu içerir.

3.BÖLÜM REHBERLİK

Yazının bulunması ile okullar önemli kurumlar haline geldi. İlk okullaşma Sümerler. Konu öğretme esaslı fiziksel ceza var ezbere dayalı.

Konu Merkezli Eğitim: Konunun öğretilmesi esastır. Jean Jacques Rousseau eğitim çocuğa göre olmalıdır görüşünü savunur.

Rehberlik ve Eğitim: Eğitim sürecinin üç temel ögesi vardır.

1. **Öğretim:** Okul örgütünün en geniş boyutudur. Sorumlu öğretmendir.
2. **Yönetim:** Yönlendirme, görevleri işbirliği içinde yerine getirmek ve kaynakların akıllı kullanımını sağlamayı hedefler.
3. **Öğrenci Kişilik Hizmetleri:** Eğitim sürecinde öğretim ve yönetim hizmetlerinin dışında kalan ve öğrencinin kişilik gelişim ihtiyaçlarını karşılamaya dönük tüm yardım hizmetleridir.

Rehberliğin Ortaya Çıkmasını Gerektiren Koşullar: Kuzgun'a göre:

- Meslek seçiminin zorlaşması
- Bireysel farklar
- Psikometrideki gelişmeler
- İlerlemeci eğitim anlayışının benimsenmesi
- Seçme özgürlüğü
- Bireyin duygusal yönlerine verilen önemin artması
- Akıl sağlığına verilen önemin artması

TARİHİ

1907'de Amerika Boston'da Meslek Bürosu kurulmuş ve mesleki rehberlik yapılmıştır.

Günümüzde Rehberlik:

1900-1920 arasında meslek seçimi ve iş atjma

1930-1960 arasında okula uyum

1960'dan günümüze ise kişisel gelişim ağırlıklı

1)Parson Modeli: Mesleki seçim sürecine katkı amacıyla yapılır (garsondan aklımıza gelebilir).

2)Özellik Faktör Modeli: Ayrıntılı inceleme yapar ve çok sayıda ölçme aracının geliştirilmesine katkıda bulunmuştur.

3)Rehberliği Eğitim Süreci İle Karşılaştıran Model: Rehberliğinde de bir dersin konusu olması gerekir ve bu düşünce ile ders saati ayrılmasına katkı sağlamıştır.

4)Rehberliği Karar Verme Sürecine Yardım Olarak Gören Rehberlik: Karar aşamasında kullanılan rehberliktir. Süreklilik ilkesi ile çelişir.

5)Gelişimsel/Kapsamlı Rehberlik: En güncel yaklaşımdır, süreklidir.

Türkiyede Rehberlik: 1951 ile 1956 yılları hareketli yıllar. 1952-1953 uzman getirme ve yurt dışına uzman gönderme süreci 1953-1954 eğitim öğretim yılında **GAZİ EĞİTİM ENSTİTÜSÜNDE** ders olarak okutuldu. 1955 yılında **Ankara DEMİRLİBAHÇE İLKOKULUNDA PSİKOLOJİK SERVİS MERKEZİ** açılmıştır. 1953 yılında Test ve Araştırma Bürosu öğrenci yetenek ve ilgisine göre test hazırlamıştır. Bugün ise rehberlik illerde **RAM** okullarda ise **Rehberlik Servisleri** şeklindedir.

REHBERLİĞİN ANLAMI AMACI VE İLKELERİ

Bireyin kendini anlaması, problemleri çözmesi, kapasitesini geliştirmesi, çevresine uyum sağlaması, kendini gerçekleştirmesi için uzmanlar tarafından yapılan yardımdır. Rehberliğin amacı bireyin kendini gerçekleştirmesidir.

Rehberliğin İlkeleri:

- 1) İnsan hak ve sorumlulukları ile yakından ilgili demokratik ve insancıl.
- 2) Öğrenci ile yakından ilgili olan herkes ile işbirliği içinde.
- 3) Öğrenciyi merkeze alır.
- 4) Öğrenciyi kendine yetebilen duruma getirme.
- 5) Bedensel, zihinsel, sosyal ve duygusal olarak en üst düzeye çıkarmak.
- 6) Öğrenciyi tüm yönleri ile tanımak
- 7) Okulun amaçlarına ihtiyaçlarına uygun alanda yoğunlaşmak
- 8) Planlı, programlı, profesyonel ve gizlilik esasına dayalıdır.

Rehberlikte Yanlış Anlayışlar: Tek yönlü yapılan yardım değildir, sadece duygusal yani ile ilgilenmez, yöntem teknikler amaç değil araçtır, rehberlik yargılamaz ve ceza vermez sihirli bir güce sahip değildir.

Oryantasyon: Uyum çalışmasıdır, okulun kurum olarak tanıtılması ve tarihi bina ve olanakları, çevre, programlar, etkinlikler, rehberlik servisi vb. hakkında bilgi verilir.

Müşavirlik: Öğrenci harici paydaşlara verilen eğitimidir. Ortak bir rehberlik anlayışına sahip olmalarını sağlamaya yöneliktir.

Araştırma ve Değerlendirme: Rehberlik hizmetleri sürekli olarak iyileştirilmeli, ihtiyaç analizleri yapılarak geliştirilmeli.

OKUL REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMA PROGRAMI

- 1) **Hizmetler Modeli:** Oryantasyon, bireyi tanıma, bilgi verme, psikolojik danışma, yerleştirme, izleme biçiminde ele alınmıştır.
- 2) **Süreç Modeli:** Klinik ve terapötik yönü vurgulanmış, psikolojik danışmanlar psikolojik danışma, müşavirlik ve koordinasyon rollerini üstlenmiştir.
- 3) **Görevler Modeli:** Psikolojik danışmana verilen görevlerin yapılması
- 4) **Kapsamlı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programları Modeli:** Geleneksel modellere tepki olarak ortaya çıkmıştır.
  - a) **Bireysel Planlama:** Bireyi tanıma, bilgi verme, yerleştirme, izleme stratejilerini kullanır. Öğrenci kendi öğrenim planını yapar.
  - b) **Müdahale Hizmetleri:** Acil sorunlara ve ihtiyaçlara yönelik etkinlikler sunar.
  - c) **Sistem Desteği:** PDR programının oluşturulması, sürdürülmesi ve geliştirilmesini sağlayacak eğitsel etkinliklerden oluşur.
  - d) **Rehberlik Müfredatı:** Her düzeyden tüm öğrencilere, normal büyüme ve gelişme bilgisi sağlamak, yaşam becerilerini kazanmaya yardımcı olmak.

Rehberlik Hizmetleri Yürütme Komisyonu

- Müdür veya görevlendireceği yardımcı
- Psikolojik Danışman
- Her sınıf düzeyinden birer sınıf rehber öğretmeni
- Ödül ve disiplin kurulu üyesi
- Okul aile birliği baş. ve öğrenci temsilcisi
- Psikolojik danışman yoksa RAM'dan müşavirlik hizmeti alınır.

Okul Psikososyal Destek Ekipleri: Travmatik ve zorlu olaylar karşısında psikososyal koruma önleme ve krize müdahale hizmetleri yürütür. Tehdit, şantaj, taciz vb. durumlarda bildirim yükümlülüğü vardır. İhmal ve istismar şüphesinde başvurulacak yerler

- a) Çocuk Büro Amirliği
- b) EGM
- c) Sosyal Hizmetler Merkezi Müdürlüğü
- ç) Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı

PDR Programının Genel Özellikleri

*Sonuç temelli *Standart temelli *Veri temelli
*Gelişimsel ve kapsamlı *Takım çalışması gerek
Üç hedef doğrultusunda hazırlanır

Genel Hedef: Bakanlık

Yerel Hedef: İl Yürütme Komisyonu

Özel Hedef: Okulun hedefleridir

- Her eğitim öğretim yılının **MAYIS** ayında öğrenci ihtiyaçları belirlenir.
- Rehberlik hizmetleri **gelişimsel, önleyici, iyileştirici, destek hizmetleridir**

PDR Değerlendirme Süreçleri: Hazırlanan ve uygulanan programın başarısı kontrol edilir. Sene sonu rehberlik faaliyet raporu Mebbis üzerinden E-Rehberlik bölümüne girilir ardından müdür onayıyla il/ilçe RAM'a gider. Sınıf rehberlik faaliyet raporu her dönem için ayrı ayrı ve yıl sonu olmak üzere 3 tane olarak tamamlanır.

EĞİTİM KURUMLARINDA PDR HİZMETLERİNİN YÜRÜTÜLMESİ

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi: Resmi ve özel örgün eğitim ve hayat boyu öğrenme kurumlarında kurulur. Ulaşılabilir konumda ve donanımlı olmalıdır. Fiziksel koşullar uygun olmalı başka bir amaç için kullanılamaz.

- Eğitim kurumu müdürü, müdür yardımcıları ve rehber öğretmen daimi üyedir. Komisyon dönem başlarında ve ders yılı sonunda olmak üzere 3 defa toplanır. İlk toplantı öğretmenler kurulu toplantısından sonra en geç 1 ay içerisinde yapılır.

RPD Komisyonunun Görevleri: Eğitim kurumuna ait özel hedefleri belirler. Okul RPD programının inceler ve görüş bildirir. Etkili iletişim için yapılacak çalışmaları belirler. Sosyal, duygusal, akademik ve kariyer gelişimleri ile ilgili çalışmalar yapar. Psiko-sosyal destek hizmetleri verir.

*2020 yılında hazırlanan sınıf rehberlik programında 3 değerlendirme

1)Algıya Dayalı Değerlendirme: Öğretmen, öğrenci ve velilere anket uygulanıp sonuçlanır.

2)Süreç Değerlendirme: Bir yıl içerisinde neler yapıldı sorusuna cevap aranır.

3)Sonuç Değerlendirme: Bir önceki yıla göre gelişim sonuçları karşılaştırılır.

Rehber Öğretmenin Görevleri: Rehberlik alanında özel bilgi ve beceri gerektiren etkinlikleri uygular. Bireyi tanıma tekniklerini uygular. Öğrenciyi kendine uygun olan eğitim kurumuna alana ve etkinliklere yöneltir. Merkezi sınavlara ait tercih döneminde görev alır. Doğal afet ve kaza gibi durumlarda psikolojik ve sosyal destek sağlar. Sınıf rehberlik programının hazırlanmasında uygulanmasında yardımcı olur. Okul RPD programını en geç ekim ayının ilk haftasında e-rehberlik üzerinden hazırlar. Kasım ayında risk altındaki öğrencilere ait verileri birleştirip risk haritası oluşturur.Çalışmaları e-Rehberlik sistemine işler.Nöbet görevi verilemez.

RAM'a Öğrenci Yönlendirme: Yaşıtlarından farklılık gösteren öğrencilere belli bir süre gözlem yapıldıktan sonra,gerekli tedbirlere rağmen ilerleme kaydedemiyorsa velinin bilgisi dahilinde yönlendirme işlemleri yapılır.

MEBBİS→E-REHBERLİK→ÖĞRENCİ YÖNLENDİRME→EĞİTSEL DEĞERLENDİRME

RPD HİZMETLERİ İL YÜRÜTME KOMİSYONU

İl milli eğitim müdürlüklerinde oluşturulur. Yılda iki kez toplanır. Milli Eğitim Müdürü başkanlığında;

- Özel eğitim ve rehberlik hizmetleri sorumlu il ve ilçe şube mtdtpt
- RAM Mtdtpjdpj
- RAM'ın RPD hizmetleri bölüm aapjamg
- Okullardaki müdür ve rehber mgpdtmdm

Görevleri: Haziran ayındaki toplantıda inceleme ve değerlendirme yapılır, sonraki yıl için yerel hedefler belirlenir. Belirlenen hedeflerin Eylül ayı ilk haftasında e-Rehberlik sistemine işlenmesini sağlar. Yıl içindeki hizmetiçi eğitimlerini belirler ve teklifle ile gönderir.

Okul Müdürünün Görevleri: Birinci derecede sorumludur. Fiziksel ortamı hazırlamak zorundadır, Rehberlik öğretmeni öğretmen öğrenci ve veli arasında işbirliği sağlar. Rehber öğretmenler arasında iş bölümü yapar, özel hedefleri e-Rehberlik sistemine işler. Okul RPD programını en geç Ekim ayı ilk haftasında e-Rehberlik sisteminden onaylayıp RAM'a ulaştırır.Sınıf rehberlik planını onaylar ve takip eder. Her yıl Kasım ayı içerisinde oluşturulan okul risk haritasını RAM'a ulaştırır.

Sınıf Rehber Öğretmenin Görevleri: Sınıf rehberlik planını hazırlayıp en geç Ekim ayının 2.haftasında müdüre onaylatır. Bir örneğini RPD servisine verir. Etkinlikleri uygular, işbirliği yapar, risk altındaki öğrencileri KASIM ayında belirler. Öğrencinin kendini tanıması için rehberlik servisi ile işbirliği yapar. Rehberlik faaliyetlerini dönem sonunda idareye sunar. Rehberlik öğretmeni yoksa çocuğu RAM'a yönlendirir.

SINIF REHBERLİK PLANI

Amacı: Potansiyelinin farkına varan, kendini tanıyan,öğrenmeyi öğrenen, yaşam boyu öğrenmeyi alışkanlık haline getiren iyi insan yetiştirmektir. Üç gelişim alanı vardır

Akademik,Kariyer ve Sosyal duygusal

Akademik 65, kariyer 62, sosyal ve duygusal 163 hedef olmak üzere toplamda 290 hedef vardır.

SRP'nin Temel İlkeleri: Tek bir modele dayanmak yerine gelişimsel,güçler temelli,problem odaklı ve kültürel farklılıkları dikkate alan bir yaklaşım benimsenmiştir. Duyuşsal davranışlara daha çok odaklanılmıştır. Bireysel farklılıklar dikkate alınarak 21.yüzyıl becerilerine sahip olan ve hem bireye hem de topluma karşı sorumlulukları olan bireyler yetiştirmektir.

- **Sürece, algıya ve sonuca dayalı değerlendirme bir arada kullanılmaktadır.**

Sürece Dayalı: Kime,nerede,nasıl,ne zaman, ne kadar sürede yapıldığına dair bilgi verir.

Algıya Dayalı: Öğrencilerin neler edindikleri ve etkinlik sonucunda tutum ve inançlarındaki değişimler hakkında bilgi verir.

Sonuca Dayalı: Tutum,beceri veya bilgileri kullanma yeteneklerini olumlu yönde etkileyip etkilemediğine ilişkin değerlendirmedir

SRP'nin Uygulanmasına İlişkin İlkeler:

*Bilimsellik esas *Farklılıkları temel alır *Esnektir *Öğrenci merkezli *İşbirliğine Dayalı

SRP Uygulamasında Dikkat Edilmesi Gerekenler

- Sınıf rehberlik planı hazırlanırken okul öncesi eğitim almayan çocuklarda göz önüne alınarak planlama yapılır.
- Öğrenciler etkinlikler için teşvik edilmelidir
- Kazanım sırası akademik takvim dikkate alınarak hazırlanmalı

Öğretmenin Öğrenciyi Tanıma Nedenleri

- Ünite planını uygun şekilde hazırlamak
- ilgi ve ihtiyaçlarına uygun yöntem teknikler seçmek,
- uygun ölçme değerlendirme etkinlikleri yapmak,
- Her öğrenciden üst düzey verim almak,
- Sağlıklı kişilik gelişimi olan kendini gerçekleştiren çevreye duyarlı bireyler yetiştirmek,
- Problemleri ile başa çıkabilen,
- Kendilerine uygun mesleğe yönleltmek ve bu mesleğe hazırlamak
- Sınıf içi ilişkileri düzenlemek ve geliştirmek.

Bireyin Tanınması İçin Gerekli Özellikler

Sağlık durumu,ilgi ve yeteneklerine göre program hazırlanır. Akademik başarısı izlenir ve ona göre yönlendirme yapılır. Kişilik özellikleri,benlik tasarımı ve değerler bilinirse güdülenmesi kolay olur.

Bireyi Tanıma Teknikleri ve Uygulamalar

Sadece bir ölçme aracı bireyi tanımak için yeterli değildir. Öğrenciyi tüm yönleri ile tanımak mümkün değildir ama ne kadar çok veri olursa o kadar yararlı olunabilir. Tanıma tekniklerini aynı zamanda ve birlikte uygulamak daha iyi sonuçlar verir. Tüm öğrencilere yöneliktir ve süreklidir.

- Kullanılan teknikler geçerli,güvenilir,kullanışlı ve ekonomik olmalı.

Test Sonuçları Açıklanırken Uyulması Gereken Kurallar:

- Danışanın sonuçları duymak istemesinden emin olunmalı
- Birden fazla test uygulanmış ise önce yetenek testlerinden başlayıp sonrasında ilgi testlerini açıklamak
- Kişilik testlerini bireyin anlayacağı dilde açıklamak

Rehberlik İçin Kullanılan Testler:

1. **Yetenek Testleri:** İlk akla gelen zeka testi olmalıdır. Geliştirilen ilk test zeka testleridir
2. **İlgi Testleri:** İlgiyerini belirlemek amacıyla kullanılır ve birden fazla ilgi aynı anda ölçüldüğü için envanter olarak isimlendirilir. Ülkemizde en çok kullanılan ölçek **Kuder İlgi Alanı Envanteri**dir. Bunun yanında Strong, Mesleki Yönlendirme, Kendini Değerlendirme(Kuzgun) da kullanılır.
3. **Kişilik Testi:** Kişiliği ile ilgili bilgi toplamaya yarayan ölçeklerdir.
4. **Tutum Ölçekleri:** Kişinin bir nesneye veya duruma göre duygusal, düşünsel veya davranışsal eğilimlerini belirleyen testlerdir. En çok kullanılan **Likert Tipi** testtir. 4, 5 veya 7 üzerinden cevaplanır.

Test Dışı Teknikler:

1. **Gözleme Dayalı:** Gözlem kayıt listesi, özellik kayıt listesi, anekdot kaydı, derecelendirme ölçeği
2. **Kendini Anlatma:** Otobiyografi, arzu listesi, zaman cetveli, problem tarama listesi, soru listesi veya anket
3. **Başkalarının Kanılarına Dayalı:** Sosyometri, kimdir bu, sosyal twajjg
4. **Etkileşime Dayalı:** Görüşme, ev ziyareti, drama ve oyun

AİLELERLE İLİŞKİLER

Ailenin eğitim düzeyi çocuğun başarısı konusunda etkilidir. Aile eğitimleri oldukça önemlidir. Aileler bazen çocuğun özelliklerini atlamaktadır bu sorun giderilirse akademik başarı daha da artacaktır. Ailelerin katılımı iki türlü olmaktadır:

1. **Okul Merkezli:** Konferans ve toplantılara katılma, etkinliklerde gönüllü olma, öğretmenle iletişim halinde olma, ödevleri gönüllü yardım etme
2. **Ev Merkezli:** Evde beraber yapılacak etkinlikler ve ev ziyaretleri

İlkokulda Ebeveyn Katılımı: İlkokulda aile ile işbirliği çok önemli.

Ortaokulda Ebeveyn Katılımı: Ortaokul öğrencileri özerkliklerini ortaya koydukları, ebeveyn ve aileden bağımsızlaşmaya çalıştıkları dönemdir. Çocuklar bu dönemde rehberliğe ihtiyaç duyarlar.

Lisede Ebeveyn Katılımı: Bu dönemde mesleki rehberlik ve eğitsel planlama daha fazladır.

EBEVEYNLİK TARZLARI

Demokratik Anne-Baba : Bağımsız olmaya teşvik eder,yine de sınırlar koyup kontrol eder.

Otoriter Anne-Baba : Çocuklarını dinlemezler soğuk ve katı olurlar ceza ve emir verirler.

İzin Verici Anne-Baba: Yakından ilgilenir ancak pek birşey istemezler,kural koymazlar cezadan kaçınırlar.

İhmalkar Anne-Baba: Çocukların yaşamıyla son derece ilgisizdirler.

REHBERLİKTE ETİK VE BİLGİLERİN SAKLANMASI

Planlama ve yürütmede,yetkinlik,dürüstlük,gizlilik, duyarlılık,bilimsellik esastır.

Temel İlkeleri

1. **Yetkinlik:** Psikolojik danışmanların sınırlılıklarını bilmeleri demektir.
2. **Dürüstlük:** Dürüstlük doğruluk ve gerçekçiliği ilke edinir.
3. **Duyarlılık ve Hoşgörü:** Danışanların zarar görmemeleri için çalışır gerekli önlemleri alıp tarafsızlığı benimserler.
4. **Toplumsal Sorumluluk:** İnsana yönelik bir hizmet olduğu için toplumsal sorumluluğu vardır.
5. **Mesleki ve Bilimsel Sorumluluk:** Etik standartlara bağlı olmalı görev ve sorumluluklara uygun davranmalıdır.
6. **Etik Kurallar:** Psikolojik danışma, ölçme ve değerlendirme, araştırma ve yayın müşavirlik hizmetleri için geçerlidir.
7. **Yetkinlik Sınırları:** Sadece eğitim gördükleri ve formasyona sahip oldukları etkinlikleri yapabilirler.
8. **Sürekli Gelişim:** RPD alanındaki yeni gelişmeleri takip ederler.
9. **Gizli Bilgileri Koruma ve Başkalarına Zarar Vermeme:** Topladığı bütün bilgileri korumalı ve gizli tutmalıdır.

ÖZEL EĞİTİM

Akranlarına göre anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin eğitsel ve sosyal gereksinimlerini karşılamak amacıyla özel olarak yetiştirilmiş bireyler tarafından uygun eğitim ortamlarında verilen eğitimidir.

Zedelenme: Bireyin organlarında meydana gelen bozukluklardır.

Yetersizlik: Zedelenme sonucunda bir uzvun işlevini yapamaması durumudur.

Engel: Yetersizlik sonucu bireyin akranlarının yaptıklarını yapamamasıdır.

Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrenciler: 22 yaşından önce ortaya çıkan uyumsal davranışlardaki sınırlılık durumudur.Hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan bireyler sınırlı desteğe ihtiyaç duyarken ağır ve çok ağır olan bireyler yaşam boyu özel eğitim ve bakıma muhtaç olurlar.

Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler: Nero gelişimsel bir problem sosyal etkileşimde güçlük yaşarlar.Hafif, orta, ağır olarak sınıflandırılırlar.Göz kontağından kaçarlar.Gözlerinin kenarlarından bakabilirler ve isimlerine tepki vermeyebilirler diğer insanları umursamazlar Beden dilini ve ses tonunu ayarlamada sıkıntı yaşayabilirler. Oyun becerileri sınırlıdır. İfade etmede zorluk yaşarlar %20 veya %30 konuşmada gecikme yaşar

ya da bu beceriyi edinemez. Soyut kavramlarda zorlanırlar. Nesneleri döndürme, el çırpma ve sallanma gibi tekrarlayan davranışlar gösterebilirler. Aşırı duyarlılıkları vardır. Görselleştirme öğrenmeyi artırır.

Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler: Normal zekaya sahip olmalarına rağmen bilgiyi işleme ve edinme biçimi bakımından farklılık gösterirler. Okuma bozukluğu yani disleksi, yazılı anlatım bozukluğu yani disgrafi, matematik bozukluğu yani diskalkuli olarak sınıflandırılır. Ders başarısı değişkenlik gösterir. Okuduğunu anlamakta zorlanırlar ve başarısızlık nedeniyle güdülenme problemi yaşarlar.

Dil Konuşma Bozukluğu Olan Öğrenciler: Söyleneni anlamada ya da duygularını ifade etme ve problem yaşayabilirler. Bazı sesleri söylemede zorlanabilirler.

İşitme Yetersizliği Olan Öğrenciler: İşitme duyarlılığını tamamen ya da kısmen yitiren öğrencilerdir. Normal zeka düzeyine sahiptirler. Okuma düzeyleri düşüktür.

Görme Yetersizliği Olan Öğrenciler: Az gören ya da kör olarak sınıflandırma yapılır dokunarak ya da işitme ile öğrenebilirler.

RAM'a YÖNLENDİRME

- 1. İlk Belirleme:** Akranlardan önemli ölçüde ayrışan öğrenciler belirlenir. Kaba değerlendirme yapılır, öğretim dönemi başında ve kısa süre içerisinde tamamlanması gerekir.
- 2. Gönderme Öncesi:** Çeşitli düzenlemeler yapıp işe yarayıp yaramadığına bakılır. Bu aşamada bilgiler toplanıp müdahale programı hazırlanır, uygulamalar yapıp sonuçlar değerlendirilir.
  - Öğrenciye uygulanan programın zamanına dikkat edilmeli, müdahale uygulandıktan sonra istenilen düzeyde ilerleme olmuyorsa ailenin onayı ile ayrıntılı değerlendirme için hastanelere ve RAM'a yönlendirilmelidir öğretmen de bir rapor hazırlayıp RAM'a gönderir. Bu raporda güçlük yaşadığı alanlara, öğrenci ile yapılan uygulamalara, başarılı ve başarısız olan müdahalelere yer verilir.

Demografik Özelliklerinin Tanımlanması: Öğrenci ve ebeveynin ad soyad, öğrencinin doğum tarihi öğrencinin Okulu sınıf düzeyi yetersizlik türü belirtilir.

Eğitsel Performans Düzeyinin Tanımlanması:

Öğrencinin güçlü ve zayıf yanları belirtilir, şimdiki performansı önemlidir performans düzeyine göre uzun ya da kısa dönemli hedeflere ilişkin ipucu verir. Uzun ve kısa dönemli hedefler oluşturabilmek için performansın ölçülebilir olması gerekir. Hedefler objektif ve gerçekçi olmalıdır Bu sayede başarı yakalanır. Hedefler öncelikli olmalı.

Ek Hizmetler:

Özel Eğitim: Özel eğitim öğretmeni

İlgili Hizmetler: fizyoterapi dil konuşma terapisi gibi

Tamamlayıcı hizmetler sınıf içi düzenlemeler öğretmenin özverisi.

Öğretimin Bireyselleştirilmesi ve Öğretim Uygulamaları

Hedeflenen davranışı kazanmaları için yapılacak uyarlamadır. Öğretimin uyarlanması ise akranlarına göre farklılık gösteren öğrencilerin kendi hızlarında öğrenip sınıf için faaliyetlere üst düzey katılım göstermesi için yapılan düzenlemelerdir. Bu sayede sınıftaki tüm öğrenciler öğrenmiş olur.

Öğretimin Bireyselleştirilmesinin Kapsamı

- 1. Fiziksel Düzenlemeler:** Isı, ışık, araç gereç ve materyallerin ulaşılabilir olması, problemleri öğrenciler öne oturtulması, fizyolojik sıkıntılı göz önünde bulundurma, özel eğitim öğrencilerinin görmezden gelinmemesi.
- 2. Sürece Yönelik Düzenlemeler:** Sınıfın işleyişine göre yapılan düzenlemelerdir. Sınıf kurallarını belirleme, öğretmen ve öğrencinin karşılıklı beklentileri, genel ilkelerin belirlenmesi, sınıf içi davranışlar ile ödevlerin teslimi gibi konuları kapsar.

Sınıf Kurallar: 7 maddeyi geçmemeli, öğrenciler dahil edilerek kısa ve anlaşılır olmalı, kurallar açıklanmalı, cezaların ne olacağı açık bir şekilde ifade edilmeli, olumlu ifadeler kullanılmalı.

- 3. Sınıf İklimine Yönelik Düzenlemeler:** Her öğrenciye önemli olduğu hissettirilmeli, özel eğitilmiş öğrencilere saygı duyulması sağlanmalıdır.
- 4. Öğretimsel Düzenlemeler:** Öğretim yöntemlerinin uygulanması, öğrenci gruplarının oluşturulması olarak iki şekilde olur. Bireysel özelliklere göre üç grup oluşturulabilir.
  - a) Büyük Grup:** Aynı hedefleri gerçekleştirmek için öğretim yapılır. Özel eğitim öğrencileri de gruba dahil edilerek olumlu sonuçlar alabilir.
  - b) Küçük Grup:** Güçlük yaşayan ya da aynı seviyede olan öğrenciler tarafından oluşturulur. 2 ile 6 kişi arasında olur.
  - c) Bireysel Öğretim:** Özel eğitim öğrencileri ile yapılan birebir eğitimidir. Nokta atışı eğitimi yapılır.

5) İşleyişle İlgili Problemler : Bireysel öğretim planlanır. Ödevlerde, zamanlamada ve öğretmen ile idarecinin sorumluluklarından yapılan değişikliklerdir.

ÖZEL YETENEK

2013 yılından bu yana özel yetenek kavramı kullanılmaktadır. Zeka, yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi, motivasyon ya da akademik anlamda yaşlılarından farklı olan bireydir. 19 yüzyılda Termen üstün zekalıları standart zeka ölçeklerinde %1'lik dilime girenler olarak ele alır. 20. yüzyılda Marland raporunda üstün zekanın birden fazla alanda olabileceği vurgulanmıştır. Genel zihinsel, akademik, yaratıcı, üretken, liderlik alanı veya psikomotor alan olabilir. Bu alanların birinde üstün başarıya sahip olan üstün zekalı öğrenci kabul edilir.

Öne Çıkan Özel Yetenek Kuramları

Üçlü Halka Kuramı(Renzulli): özel yetenek bazı bileşenlerden oluşur Bunlar ortalama üstü yetenek yaratıcılık motivasyondur Bunlardan biri eksik olursa özel yetenek ortaya çıkmaz ortalama üstü yetenek **genel yetenek(sözel veya sayısal) özel yetenek(yabancı dil) veya istatistik.** Akıcı, esnek, özgün düşünmeyle, merakla, yeniliklere açık olma.

Beşgen Kuramı: Özel yetenekli olmak için 5 ölçüt vardır.

- **Mükemmellik,Nadirlik,Kanıt,Üretkenlik,Değer**
- **Mükemmel Nadir Bey Değerli Kanıtlar Üretti.**

Bulanık Kuram : Özel yeteneğin oluşumu için çevre ile etkileşim şart.

Ayrımsal Üstün Zeka ve Üstün Yetenek (Gange)

- Üstün zeka ve üstün yetenek ayrı ayrı tanımlanır üstün zeka doğuştan var olan Mental ve fiziksel alanlara ait yetenektir Mental ve fiziksel alanlarda görülen becerilerdir.Üstün yetenek ise üstün zekanın işlenmesi ile dönüşmüş halidir bu süreçte iki katalizör vardır.
- **İçsel Katalizör:** (motivasyonel değişkenleri kişilik özelliklerini)
- **Çevresel Katalizör:** Uygun eğitim olanakları, aile, sosyal yapı, sosyal ekonomik durum ve benzeri.

Özel Yeteneklilerin Özellikleri:

Erken ve ileri düzeyde dil gelişimi,erken okuma,hassas olma, liderlik, meraklı olma, mizah yeteneği, sosyal ve toplumsal olaylara karşı duyarlı olma, geniş hayal gücü, yaratıcılık, geniş ilgi alanına sahip olma.

- Özel yetenekler grubunun içinde farklı olan 2.gruplar vardır. Bu bireylere "**iki kere özeller**" denir.
- **Savantlar** zihinsel sınırlılıklarla beraber en az bir alanda normal üstü yeteneğe sahiptir.
- **William Sendromu** olanlar ise oldukça sosyaldirlir.
- Özel öğrenme güçlüğü olan özel yetenekliler de **iki kere özel** bireydir.
- Özel yeteneklilerin eğitiminde okula erken başlama, sınıf atlama, üstten ders alma, sınavla ders geçme gibi hızlandırma etkinlikleri yapılır. Zenginleştirme,gruplama yapılır. Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde ilk akla gelen kurum fen liseleridir. Okul harici ilk kurum 1992 yılında **BİLSEM** kuruldu. ÜYEP en aktif olanıdır. 2007'de Anadolu Üniversitesi'nde bir birim özel olarak hizmete başlamış 2014 yılında merkez halini almıştır. Özel yetenekli öğrencilerin öğretmenleri etkili sınıf oluşturma, nitelikli sorular sorma, yüksek düzey düşünme seviyesini arttırma, yaratıcılığı cesaretlendirmelidir. Ödevlerde tekrar ve alıştırmalara ağırlık vermemelidir.

4. BÖLÜM ARAŞTIRMA VE AR-GE ÇALIŞMALARI

Bilimsel Yöntemin Aşamaları:

1. Problemin fark edilmesi
2. Problemin tanımlanması
3. Çözüm önerilerinin tahmini
4. Araştırma yönteminin geliştirilmesi
5. Verilerin toplanması ve analizi
6. Karar verme ve yorumlama

Araştırılabilir İyi Bir Problemin Sorularının Özellikleri:

1. Akla yatkın olmalı çok fazla zaman para ve enerji harcamamalı.
2. Anlamlı, açık, anlaşılır, sınanabilir ve ölçülebilir olmalı.
3. Çok geniş ve çok dar kapsamlı olmamalı, orijinal ve özgün olmalı, etik olmalı.

Araştırma Fikrinin Kaynakları: Günlük yaşam, uygulama, geçmiş araştırmalar ve kuramlar.

Alanyazın Taraması: araştırma problemini sınırlandırmaya yardımcı olur. Önemi belirlemeye, yöntemin geliştirilmesine, sonuçların yorumlanmasına katkı sağlar. Alanyazın taraması sürecinde temel amaç olabildiğince birincil kaynaklara ulaşmaktır.

Birincil Kaynaklar: Araştırma raporları, tezler, özgün kitaplar.

İkincil Kaynaklar: Ansiklopediler ve kitaplar.

DEĞİŞKENLER

Nicel Değişken: Değişken özelliği sayı ve miktar olarak açıklanır.

Nitel Değişken: Sayısal olarak ifade edilmez.

Süreksiz Değişken: Ara değerler olmaz tam sayıdır kardeş sayısı gibi

Sürekli Değişken: İki değer arasında sonsuz küçüklükte ölçülebilen değişken buçuklu olabilir. Bunların haricinde bağımlı ve bağımsız değişken de vardır. Sebep sonuç cümleleri gibi. Sebep bağımsız değişken, sonuç bağımlı değişkendir.

Hipotez: Araştırmada test edilmek üzere oluşturulan ifadedir.

Sıfır Hipotez: Farkın veya korelasyonun olmadığına yöneliktir.

Alternatif Hipotez: Farkın veya korelasyonun olduğunu yöneliktir.

Yönlü Hipotez: İlişkinin yönü bellidir.

Yönsüz Hipotez: ilişkinin yönü belli değildir.

Bağımsız Değişkenler 4 Başlıkta Sınıflandırılır

Değiştirilebilen: Araştırmacının müdahale ettiği değişkendir.

Seçilmiş: Araştırmacının müdahale etmediği ortamda var olan değişkendir.

Düzenleyici: Bağımlı ve bağımsız değişken arasındaki ilişkiyi düzenler.

Dışsal Kontrol: Bağımlı değişkenle ilişkisi olan ancak test edilmeyen değişkendir.

Araştırma Problemini Tanımlarken Kullanılan Başlıklar

Giriş Bilgisi: Temel değişken hakkında bilgi verilir problemin önemi anlatılır.

Gelişme: Kuramsal çerçevesi ve ilgili araştırmalar özetlenir, araştırmacının sonuçları sunulur ve önemli görülen araştırmalar detaylandırılır.

Bulgileri Özetlemek: Sınırlandırılan konuya ilişkin çalışmalar özetlenir.

Problem Durumuna İşaret Etme: Cevap aranan problem tanımlanır, neyin araştırılacağı açıklanır ve problem cümlesi oluşturulur.

Araştırma Fikrinin Kaynakları: Günlük yaşam, uygulama, geçmiş araştırmalar ve kuramlardır.

Yaratıcı Problem Çözme ve Etkili Arama Stratejileri

Getzels problem bulmayı on düzeyde tanımlar ilk basamağı çözümü belli bir problemi verilip çözümün istenmesi, en üst basamağı henüz çözümü belli olmayan problem yaratılıp çözümün beklenmesi.

Problem bulma; beklenen ile sonuç arasındaki çelişkidir.

- Osborn **beyin fırtınasının** ilk bulan kişidir.
- **Yaratıcı düşünme Torrance.** Orjinal,esnek ve ayrıntılı olmalı.

YARATICI PROBLEM BULMA STRATEJİLERİ

- Temel ihtiyaçların araştırılması
- Sınırları olan bir problem alanı tanımlamak
- Probleme kasıtlı olarak farklı bakış açıları uygulamak
- Sorgulamayı genişletmek

Tony Buzen zihin haritasının daha etkili olduğunu alt alta yazmanın faydasız olacağını Keşfetme

Abdulla ve Cramond Yaratıcı Problem Bulma Basamakları:

Keşfetme>formülasyon>problemi oluşturma>betimleme>problemi tanımlama

Sterinberg'in Problem Çözme Süreci:

Farkına Varma>Tanımlama>Kaynak Ayırma>Zihinsel Temsil>Strateji Formüle Etme>Başarısını İzleme>Değerlendirme

Isaksen ve Treffinger Problem Bulma Becerisi:

Karışıklık Bulma >Veri Bulma >Problem Bulma >Çözüm Bulma >Kabul Bulma

- Arama motorunda özelleştirmek için aranan kelime tırnak işareti arasında aratılır."sınav" gibi. Aranan iki ifadeden birini kapsasın istersek araya "or"yazılır.

Örnekleme Yöntemleri

Evren: Soruları cevaplamak için ihtiyaç duyulan verilerin elde edildiği büyük grup.

Evren Birimi: Araştırma sonuçlarının geçerli olacağı evrenin sınırlandırılmış parçası.

Evren Parametre: Evrenden elde edilen verilerden hesaplanan ve evreni Betimlemek için kullanılan değerler.

Hedef Evren: Araştırmacının ulaşmak istediği ancak ulaşması güç olan ideal seçimini yansıtan soyut evr!endir.

Ulaşılabilir Evren: Ulaşılabilen, gerçekçi seçimi olan somut evren.

Sayım : Bilgilerin toplanması.

Örnekleme: Seçilen evrenin sınırlı parçası.

Örnekleme: Evrenin özelliklerini belirlemek, tahmin etmek amacıyla uygun örnekler seçme.

Örnekleme Değeri: Örneklerden elde edilen verilerden hesaplanan ve betimlemede kullanılan değerlerdir.

Örnekleme Birimi: Örnekleme oluşturmada temel alınan birim

Gözlem Birimi: Hakkında bilgi toplanan, evrenin en küçük parçası olarak tanımlanabilen ve araştırmanın bilgi kaynağı durumunda olan birim.

Nicel Araştırmalar : Nicel verilerin toplanmasını ve analizini gerektiren çalışmalar, değişkenler arasındaki ilişkileri kanıtlanmaya çalışılır. Araştırmacının genelleme yapmak, tahminlerde ve nedensellik ilişkisini açıklamak gibi amaçları vardır. Araştırma deseni, araştırmanın araştırmanın sorularını cevaplamak ya da hipotezlerini test etmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen plandır.

İç Geçerlilik: Bağımlı değişkende gözlenen değişkenlerin bağımsız değişkenle açıklanabilirlik derecesidir.

Dış Geçerlilik: Evrene genellenebilirlik derecesi.

İç Geçerliliği Tehdit Eden Faktörler:

Deneklerin seçimi, Beklentilerin Etkisi, Veri Toplama Aracı, Deneklerin Geçmişi ve Olgunlaşması, Denek Kaybı Etkisi, Etkileşme Etkisi, İstatistiksel Regresyon, Dışsal Değişkenlerin Etkisi

Dış Geçerliliği Tehdit Eden Faktörler: Örnekleme Etkisi, Beklentilerin Etkisi, Ön Test-Değişken Etkisi

!

TARAMA ARAŞTIRMALARI

Belli bir konuda o konu üzerinde çalışan paylaşılan taranması 4 başlıkta incelenebilir.

Anlık Tarama Araştırmaları: Mevcut durumun var olduğu şekliyle betimlenmesi için yapılan çalışmadır.

Kesitsel Araştırmalar: Değişkenler tek seferde ölçülür.

Boylamsal Tarama Araştırmaları: Zamana bağlı değişimleri inceler.

Geçmişe Dönük Tarama Araştırmaları: Yaşanan olayların, yaşayan kişilerin görüşlerine beyanlarına dayalı yürütülen çalışmadır.

Tarama Araştırmalarının Süreci

Denek Kaybı: Sorulan sorulara cevap vermeme dış ve iç geçerliliği etkileyen faktördür.

Korelasyonel Araştırmalar: İki ya da daha çok değişken arasındaki ilişkinin herhangi bir şekilde bu değişkenleri müdahale edilmeden incelendiği araştırma.

Nedensel Karşılaştırma Araştırmaları

Bir olayın nedenlerini ve bu nedenleri etkileyen değişkenleri veya bir etkinin sonuçlarını belirlemeye yönelik araştırma türüdür. İki grup varsa **nedensel karşılaştırma araştırmaları** tek grup varsa **nedensel araştırmadır**.

- Bir deneysel çalışmada, dışsal değişkenlerin etkilerini en aza indirmek ya da kaldırmak için gruplara **seçkisiz atama** yapılabilir.

Nitel Araştırmalar: Araştırmacılar doğal ortamdaki veri koleksiyonuna tümdengelim ve tümevarım yoluyla örüntü ve temalar kuran veri analizi kullanır bu sayede daha derinlemesine bilgi sahibi olunur.

Nitel Araştırmaların zellikleri:

Doğal Ortam,Katılımcı Rol,Esneklik,Çoklu Yöntemler,Doğrudan Veri Toplama,Zengin Betimlemeler,Sürece Yönelik,Yansıtıcılık,Bütünsel Açıklama.

Nitel Araştırmaların Aşamaları:

1. Çalışılacak olan konunun saptanması
2. Katılımcıların belirlenmesi
3. Hipotezlerin retilmesi
4. Verilerin toplanması
5. Verilerin analizi
6. Analizin yorumlanması

Nitel Araştırmaların Türleri:

Durum alışması,Eylem Araştırması,Fenomenoloji alışmaları,Etnografi Araştırması,Tarama Araştırması,Kurum Oluştırma,Anlatı Araştırması,Tarihi Araştırma.

Durum alışması: Gerçek yaşamın,güncel bağlam veya ortamdaki durumun incelenmesi

Durum alışmalarının Türleri: Tarihsel rgtleme,Gözlemsel Durum alışması,Hayat Hikayesi,Durum Analizi,Çoklu Durum,Çoklu Alan

Durum alışmalarının Aşamaları:

1. Uygunluğu test etmek
2. Problemin ifadesi
3. Araştırma alanına girme
4. Katılımcıların seçilmesi
5. Verilerin toplanması
6. Veri analizi
7. İçsel durum

Durum alışmalarının Veri-Analiz Yöntemleri

Kategorik Birleştirme,Doğrudan Yorumlama,Modelleri izme,Doğal Genelleme

Durum alışmalarının Olumlu Yönleri

1. Yaşamın bir kesiti ile ilgili doğrudan ve derinlemesine bilgi sağlar.
2. Okuyucunun Kendi bulunduğu durumla verilen durumu karşılaştırır.
3. Alışık olunmayan durumları ayrıntılı inceler
4. Araştırmacı önceden belirlenen soru ve veri toplama yöntemlerini güncelleyebilir.

Durum alışmalarının Olumsuz Yanları

1. Sonuçların genellenebilirliği düşüktür
2. Kurum veya kişilerin kimliklerini gizlemek zordur
3. Raporlaştırmada dil becerisi önemlidir.
4. Durum içinde kaç durum olduğunu belirlemek zordur.

Eylem Araştırması: Araştırma yönteminden çok mesleki gelişim modeli. Kendi mesleği hakkında araştırma yapma çalışmalarıdır.

Eylem araştırmasının aşamaları: Plan,Eylem,Veri Toplama,Yansıtma.

Eylem araştırmaları iki bölümde ele alınabilir

1. **Uygulamalı Eylem Araştırmaları:** Yerel uygulamalar üzerinde çalışır. Bireysel temelli araştırma içerir.Öğretmenin gelişimi ile öğrencinin öğrenmesine odaklıdır.Bir eylem planını yürürlüğe koyar.
2. **Katılımlı Eylem Araştırması:** Sosyal meseleleri inceler,eşitlikçi işbirliğini vurgular,yaşam kalitesini yükseltecek değişimlere odaklı. Araştırmacının özgürleşmesi ile sonuçlanır.

Fenomenolojik Araştırmalar: Görüngübilim olarak adlandırılır. Duygularla algılanan her şey fenomendir. Bireysel deneyimleri evrensel nitelikte açıklar. Yaşam dünyaları kişiye özel olmakla birlikte aynı duygu durumunun benzer koşullarda ortaya çıkması söz konusudur. Fenomenoloji felsefeye 3 farklı bakış açısı ile yaklaşmak mümkün. Felsefi bir akım,Felsefenin Temeli,Nitel Araştırma Yöntemi

Fenomenolojik Araştırmanın Aşamaları:

Sezilme ve algılanma,Odaklanma,Betimleme

Etnografi Araştırmaları: İnsanların dünyalarını belgelendirmesidir. Etnografyacının amacı yapılandırılmamış görüşmelerle hayatın özel bir yönünün belgelenmesidir. Şu sorulara odaklanır:

1. Toplumun üyeleri arasında iletişim nasıldır ve hangi anlamlar yaratılmaktadır.
2. Kültürel bilginin yapısı nedir
3. Dil,kültür ve düşünce arasındaki ilişki nasıldır

Etnografi Araştırmalarının Özelliklerini:

Aynı kültürü paylaşan bir grubun kültürünün karmaşık ve eksiksiz betimlenmesine odaklanır veri analizi için anahtar kelimeler araştırma Emik (Araştırma konusunun kendi bağlamında değerlendirilmesi) kültürel yorum ve etiktir.

KARMA ARAŞTIRMALAR

Ölçek,anket formu ve diğer veri toplama araçlarının geliştirilmesi ve iyileştirilmesinde, geliştirme, uygulama ve değerlendirme çalışmalarında verilerin onaylanması ve çapraz doğrulamasında, aynı konunun farklı yönleri ile incelenmesinde, tek bir yöntemle elde edilen bulguların araştırılması veya test edilmesinde karma araştırma kullanılır.

Karma Araştırmada Çeşitleme Türleri

*Veri   *Kuram   *Araştırmacı   *Yöntem

Karma Desen Türleri:

1) Zenginleştirilmiş Desen 2) Açıklayıcı Desen 3) Keşfedici Desen 4) Gömülü Desen

Bilimsel Araştırma Etiği:

- 1. Genel Bilimsel Araştırma Etiği:** Araştırmanın alanyazın taramasının detaylı yapılarak sağlam temellere oturtulması ,sonrasında doğru araştırma yönteminin benimsenmesi ve tüm sürecin ekiple paylaşılması, veriler güvenli bir şekilde saklanmalıdır,temel etik ilkeleri kişiye saygı, yararlılık,adalet,zarar vermeme ve dürüstlüktür.
- 2. Araştırma-Katılımcı Etiği:** Bireye saygı ön planda tutulup gönüllülük esastır, aydınlatılmış onama metninde kişi hakları açıklayıcı olarak yer almalıdır ve katılımcılar seçilirken objektif olunmalıdır.

Yayın Etiği: Etik ihlalleri aşağıda listelenmiştir.

Uydurma, Çarpıtma, Aşırma, Aynı Çalışmayı Başka Yerde Yayınlama, Bütünü Parça Parça Yayın Haline Getirme,Araştırma Desteğini Belirtmemek,Yazarların İsim Sırasını Değiştirmek, Yazar Olmayan Birini Göstermek,Başkasının Çalışmasını Kendine Mal Etmek.

Verilerin Toplanması

Dört ölçme düzeyi vardır: **Sınıflama,sıralama,aralık,oran.**

Veri Toplama Araçları: Derecelendirme ölçekleri,görüşme çizelgeleri,gözlem formları,çeteleme,performans kontrol listeleri,zaman ve hareket kayıtları,anketler,öz değerlendirme listeleri,tutum ölçekleri,kişilik envanterleri,başarı testleri,performans testleri.

Bilimsel Raporun Bölümleri

Raporlaştırma sürecinde sosyal bilimler alanında ağırlıklı olarak **Amerikan Psikoloji Derneği** tarafından hazırlanan yazım kuralları kullanılmaktadır. Kurallar ortak bir dil oluşturmayı sağlar.

Başlık: Kısaltma kullanılmaz yazar adı ortalı ve başlığın bir alt satırına yazılmalı.

Özet:Kısa,ayrıntılı ve çok yönlü olmalı,120 kelimeyi geçmemeli ve özete en önemli bilgi ile başlanmalı.

Giriş Bölümü: Çalışmanın problemi sunulur,tanıtılır. Altyapı oluşturulur,önceki çalışmalar ile mantıksal ilişki kurulur, problem açık ve anlaşılır şekilde ortaya konulmalıdır.

Yöntem: Araştırmanın nasıl yürütüldüğünü dair detaylar verilir. Veri toplama araçları ve süreci,veri analizi,uygulama süreci detaylı olarak açıklanır.

Bulgular: Sonuç kısmını destekler şekilde gereksiz ayrıntıya girmeden raporlanır. Bulguların yorumlanması ve tartışılması uygun değil.

Tartışma: Değerlendirme ve yorumlamalar yapılır. Bulguların kuramsal önemi ve sonuçların geçerliliği vurgulanır.

Kaynaklar: Kaynaklar listesi az ve öz olmalıdır. Çift satır aralığında yazılır.

Ekler: Ayrı bir sayfada çift satır aralığında ve her bir ek büyük harflerle sıralanmalıdır.

Yazar Notu: Her bir yazara ilişkin kuramsal bilginin, finansal desteğin kaynağının belirtildiği,çalışmaya destek veren meslektaşların belirtildiği bölümdür.

Yazım Kuralları

- Bilimsel makalelerde APA6 veya APA7 stili kullanılır.
- Alt,üst,sağ ve soldan 2.54 cm boşluk olmalıdır
- 12 punto Times New Roman kullanılmalı
- Sıkıştırılmış yazı karakterleri ile boşluk azaltan özellikler jttjamgjmaw
- Sayfa numarası sağ üst köşede mjmajg
- Tablolara isim verilerek jtjamgjmajg
- Alıntılanan metnin kelime sayısı 40'tan az ise çift tırnak arasında gösterilmeli
- Şekillerde kullanılan sayılar 8 puntodan küçük 14 puntodan büyük olamaz.

Kaynak Gösterimi: Kaynak gösterimi araştırmacının en temel sorumluluğudur. Doğru ve eksiksiz olmalıdır. İlk yazarın soyadına göre alfabetik sıraya konulur.

Girişimcilik ve Yenilikçilik: Toplumun istek ve ihtiyaçlarını karşılamak için kaynakları bir araya getiren, risk alan, yeni bir hizmet sunan kişi **girişimcidir**.

Öğretmenlerin Girişimci Davranışları: Fırsatları Tanıma,İnsiyatif Alma ve Risk Yönetimi,İnovasyon, Dış Kaynak Arayışı,Planlama ve Yönetme Yeteneği

Yenilikçilik: Eğitim araştırmaları açısından yenilik belirli bir birey veya grup açısından kullanılması ile birlikte değişime neden olan şey veya fikirdir. Okulun yenilik politikası çalışanların ilişkilerini bozma ihtimali varsa yeniliğin benimsenmesini zorlaştırır.

Rogers'a Göre Yeniliğin Kabulünde Farklı Bakış Açıları

Yenilikçiler, Çabuk Benimseyenler,Erken Çoğunluk, Geç Çoğunluk, Yavaş İlerleyenler

Yeniliğin Kabul Edilmesi İçin:

1. Karmaşıklık düzeyinin mevcut bilgi ve becerilerle uyumlu olması
2. Benimsemeyen önce deneme imkanının olması
3. Sonuçlarının başkalarının gözlemlenebilir olması beklenir.

Yeniliğin Sınıflandırılması:

1. Ürün,süreç,hizmet,pazarlama ve organizasyonel yenilik.
2. Teknolojik olan ve olmayan yenilik
3. Yüksek/orta/düşük düzeyde wdmgjgj
4. Ürün,süreç,mesleki yöntem olarak yenilik

Proje Yöntemi: Özgün bir ürün hizmet veya sonucu yaratmak için yürütülen geçici bir girişimdir. İhtiyaçları karşılayacak mal ve hizmetlerin üretimini sağlayacak yeni birimlerin oluşturulması amacıyla kaynakların belli bir sistematik çerçevesinde harcanmasıdır.

Projenin Özellikleri:

Geçici: Tanımlanmış bir başlangıç ve bitişi vardır.

Girişim: Faaliyetlerin yürütülmesi için insan gücüne,kaynağa ihtiyaç var.

Özgün Ürün: Elde edilen değer bir kere yaratılır. Rutin yapılan işlerden farklı olmalı. Yeni ya da ek üretim kapasiteleri yaratır.

Proje Yönteminin Faydaları:

1. Amaç ve hedeflere ne zaman ve nasıl ulaşılabileceğini gösterir.
2. Sürekli raporlama ihtiyacı minimuma iner.
3. Zaman ve maliyet önceden belirlenir.
4. Gerekli kaynaklar ortaya çıkar.
5. Kontrol sisteminin kurulmasını sağlar.
6. Ekip üyelerinin proje konusunda gelişmesini sağlar.

Proje Yönetimi Sürecindeki Bilgi Sahaları:

Temel Bilgi Sahaları: Kapsam Yönetimi,Zaman Yönetimi,Maliyet ve Risk Yönetimi,İletişim ve Uyum Yönetimi

Destekleyici Bilgi Sahaları: İnsan Kaynakları Yönetimi, Kalite Yönetimi,Tedarik Yönetimi.

Başlangıç>Planlama>Uygulama>Kontrol>Kapanış

Başlangıç: Ön elemanın yapıldığı kısımdır. Projenin başlıca çıktılarını kapsayan açıklamaların olduğu bir rapor hazırlanır.

Planlama: Her türlü planlama ayrıntıları ile birlikte yapılır. Fikir detaylandırılır, yapılması gereken tüm faaliyetler(zamanlama,bütçelendirme,kaynakların belirlenmesi) bu aşamada yapılır. Zaman en önemli kısıtlamadır. Zaman,maliyet ve kapsam kısıtlamaların dengelemek gerekir. Planlama yapıldıktan sonra raporlama yapılması gerekir.

Uygulama: Ekip elemanları sürekli iletişim halinde olmalıdır. Tüm elemanlar görevlerini yerine getirir.

Kontrol: Proje kapsamında ilerleme,değişik izleme ve ölçüm yöntemleri ile düzenli olarak denetlenir. Havalara müdahale edip bütçeyi aşmamak gerekir. Zamanda sapmalar olmamalı.Planlama ve uygulama arasındaki uyum izlenir.

Kapanış: Sözleşme ve idari kapsamdaki tüm işlemlerin sonuçlanmasını ifade eder. Deneyim dokümanı edilir. Proje için ayrılan tüm kaynakları serbest bırakılır.Ürün/hizmet devredilir.

Çevrimiçi Proje Yönetim Araçları

Yurt içi ve yurt dışında kurulan kişilerle planlama,yürütme ve izleme için çevrimiçi projelerden yararlanılır. Ekipteki bireylere kolay görev atanabilir, projenin bütçesini harcama miktarına bağlı olarak raporlaştırıp inceleyebilir. Bu sayede projenin tüm aşamaları dijital ortamda saklanmış olur. Ayrı ayrı zamanlarda tartışma imkanı sağlar.

TÜBİTAK DESTEKLERİ

Tübitak projelerine başvurmadan önce proje yürütücüsü, araştırmacı ve danışmanların özgeçmişleri ARBİS(Araştırmacı Bilgi Sistemi) doğrultusunda otomatik oluşturulması beklenmektedir. ARBİS web tabanlı bir uygulamadır.

4007 Bilim Şenlikleri Destekleme Programı

4004 Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları

4006 Tübitak Bilim Fuarları Des. Programı

4008 Özel Gereksinimli Bireylerin Yönlendirilmesi ve Kapsayıcı Toplum Uyg.

- Proje yürütücüsü elektronik imzaya sahip olmalıdır.

AVRUPA BİRLİĞİ DESTEKLERİ

Türkiye AB topluluk programlarından 1999 yılından beri yararlanır. Türkiye Ulusal Ajansı 2002'den beri Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Dairesi altında bu görevi üstlenmiştir. Ulusal Ajans eğitim gençlik ve spor alanlarındaki AB programlarını yürüterek vatandaşların faydalanmasını sağlamıştır.

1. Gençler İçin Fırsatlar

Amacı eğitim, öğretim ve gençlik alanlarında bilgi alışverişi ve yenilikçi politika geliştirme, politika diyalogu ve uygulaması için imkan sağlar. Gençlik diyalogları öğretmen, öğrenci ve gençlere bir başka ülkede eğitim ve öğrenme imkanı tanır. Bu sayede **staj hareketliliği, gönüllülük, merkezi gençlik başvuruları, öğrenme hareketliliği, ulusal faaliyetler, kısa süreli tarih**

Okul öğrencilerine AB üyesi ülkelerdeki okullarda ortak akran çalışmaları yapma fırsatıdır. Ana Eylem 1 altındadır. Öğretmen öğrenci ve ilçe milli eğitime yöneliktir, başvuru direkt olarak okula yapılır. Değerlendirme bağımsız uzmanlar tarafından yapılır sıralamaya göre hibe desteği verilir.

2. Eğitim Alanlar İçin Fırsatlar:

Öğrenci, öğretmen, gençlere ve gençlik çalışanlarına özel olarak bir başka ülkede eğitim görme, politika geliştirme, bilgi alışverişi konusunda imkanlar sağlar.

3. Eğitim Verenler İçin:

Eğitim kurumlarında çalışan personelin yurt dışında öğretmenlik yaparak mesleki gelişim sağlaması için hibe sağlar.

Akreditasyon: Daha sonra yapılacak olan projeler için kurum tanınırlığını sağlamak üzere belgelendirmedir, proje kabul edilebilirliği için artı değer olur.

Ortaklıklar: ortaklıklar başlığı altında kurumsal başvuru yapılmış olur proje kuruma aittir 12 ile 36 ay arasında olabilir, her projenin alt kısımlarında proje detayları vardır. Bu sayede şartlar belirtilmiş olur. yasal statülerini gösteren belgeler **Organisation Segregation Systeme** yüklenir. Sonrasında kurumsal betimleme numarası **OID** alınır. Ulusal Ajans ortak bulmak için e-Twinning ve Gateway araçlarını önermektedir. Bu iki araç European School Education Platform (ESEP)'e taşınmıştır.

Öğretmenlere Yönelik Başvurular:

- Okul eğitimi alanında işbirliği
- Okul eğitiminde küçük ölçekli
- Mesleki eğitim alanında küçük ölçekli
- Mesleki eğitim işbirliği

Üç farklı ülke tipi vardır. Avrupa Birliği üyesi ülkeler projeyi doğrudan yürütür. Bizim ülkemizin de yer aldığı ve 6 ülkeden oluşan "**Programla İlişkili Üçüncü Ülkeler**" ve son grup olarak "**Programla İlişkisi Olmayan Üçüncü Ülkeler**". Projelerde bölgesel çeşitlilik ve yaygınlaştırma kabul edilebilirliği arttıracaktır.

Fikri ve Sınai Haklar

Telif hakkı olarak bilinir. Eser sahibinin yasal haklarıdır. Fikri mülkiyet, ürün veya düşüncenin ekonomik değer kazanmasını sağlar. Sınai mülkiyet, tarım ve sanayideki telif hakkı benzeri oluşumlardır.

- Fikri ve sınai hakların her ikisi de sürelidir.
- Her ikisinin ihlali durumunda hukuki işlem hakkı doğar.
- İzinsiz çoğaltma suçtur.
- Fikri hakların tescil edilmesine gerek yok
- Sınai haklar için **Türk Patent Kurumuna** başvuru yapılmalıdır.
- Fikri hakların eser olma niteliği, sınai hakların sanayide kullanılabilir olma şartı vardır.

Patentin 4 özelliği vardır: Yenilik, buluş basamağı, sanayiye uygulanabilirlik, koruma süresi

Telif Hakkı: Fikir emeği üzerindeki hukuki haklardır. Tescile gerek yoktur. Eser üretilince kendiliğinden doğar, soyuttur maddi olmayan ürünleri ifade eder, ülkesellik ilkesi geçerlidir. Kişinin yaşamı sona erdikten sonra +70 yıl geçerliliği vardır.

Yaratıcı Ortaklık: Eserlerin internet ortamındaki kullanım koşullarının eser sahibi tarafından belirlenmesini sağlayan açık lisanslar topluluğudur.

5. BÖLÜM KAPSAYICI EĞİTİM

Kapsayıcı eğitim, Farklılaştırılmış eğitimin uygulamaya sokulmuş halidir. 1990'lı yıllarda sadece özel gereksinimli çocuklarla ilişkilendirilirken 2000'li yıllarda tüm öğrencileri kapsamaktadır.

Kapsayıcı Eğitimin Yararları: Kapsayıcı ortamlarda bulunan çocuklar, ayrıştırılmış ortamlarda eğitim gören benzer özellikteki yaşlarına göre, öğretimsel hedeflerinde bulunan, iletişim, sosyal ve akademik becerileri daha kısa sürede öğrenebilir. Ülkemizde kaynaştırma ve bütünleştirme ifadesi kullanılır.

Kapsayıcı Eğitimin Temel Kavramları:

- Çeşitlilik, hak, katılım, aidiyet ve adalet temelli anlayıştır.
- Sosyal dışlamayı ortadan kaldırır.
- Tüm çocuklar aynı ortamda ilgilerine göre uyarlama yapılır.
- Tüm çocuklar kendilerini ait hissedecekleri ortamda eğitim alır
- Okulun tüm üyeleri eğitimin olanaklarından aynı şekilde yararlanır.

Kapsayıcı Eğitimin Gerekçeleri:

Eğitimsel, sosyal, ekonomik gerekçeleri bulunmaktadır. Kapsayıcı eğitim, işler hale gelirse okuldaki tüm öğrenciler fark gözetmeksizin aynı eğitimi alırlar. Kapsayıcı okullar sayesinde insanların hepsini kucaklayan nesiller yetişir. Kapsayıcı eğitim uygulayan okullar sayesinde farklı farklı okullar açmak yerine profesyonel kişiler sayesinde, eğitim daha az maliyetli olur.

Kapsayıcı Eğitimin İlkeleri:

Kapsayıcı değerleri eyleme geçirme, her insana eşit derecede önem verme, aidiyet hissetmesine destek olma, öğrenme ve öğretime katılma sağlar, dışlama ve ayrımcılık yok. Herkese saygılı olmayı ve çocukların yüksek kaliteli eğitim almasını, sadece öğrenciye değil çalışanına ve veliye de olumlu katkıları sağlama başarılarının yanında, olumlu okul ortamı oluşturmayı hedefler.

- Yetişkinlerin dil ve tutumları çocuklarda da hayat bulmakta. Örneğin engeline göre kategorize etmek yerine ismi ile hitap etmek. Tanılar etiketler ve çeşitli özellikleri öğrenci olmalarının önüne geçmemelidir. Gözlük kullanan ya da işitme cihazı kullanan çocuğa lakap takma gibi.

KAPSAYICI EĞİTİME YÖNELİK ULUSLARARASI DÜZENLEMELER

1) İnsan Hakları Temelli Süreç: (1948 ve Sonrası): Bildirgenin 2. Maddesinde "Herkes ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka nedenler ile ayırım gözetmeksizin bütün hak ve özgürlüklerden yararlanabilir" hususu ifade edilerek kapsam belirtildi. 26. maddede "Herkes eğitim hakkına sahiptir" vurgusu yer alır. Ülkemizde 27 Mayıs 1949 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile Resmi Gazete'de yayımlandı.

2)Özel Gereksinimli Çocuklara Yönelik Süreç (1990 ve Sonrası): 1990 yılında Herkes İçin Eğitim Dünya Konferansı başlangıç aşamasıdır. 155 ülkeden temsilcilerin katıldığı en önemli küresel eğitim girişimidir. Herkes için eğitim anlayışı ile tüm çocuklar için yapılabilecek şeyler ele alınmıştır. 1993 yılında Engelliler İçin Fırsat Eşitliği ve Standart Kurallar belgesi atılacak adımlara bir rehber olmuştur. Engellilerin sosyal hayata tam entegrasyonuna dair kurallar bu belgede yer alır. 1994 yılında Salamanca Bildirgesi ve Eylem Çerçevesi ile kapsayıcı eğitim ilk kez gündeme geldi.

3)Dezavantajlı Gruplara Yönelik Süreç(2000 ve Sonrası):

- 26-28 Nisan 2000 tarihleri arasında Senegal Dakar'da Dünya Eğitim Forumunda herkes için eğitim anlayışının hedefleri gözden geçirilmiştir. Kız çocuklarının eğitimi ve yetişkin okuryazarlığının artırılması özellikle vurgulanmıştır.
- Avrupa Komisyonu tarafından 2000 yılında Engelsiz Avrupa Tebliğinde özel gereksinimli bireyleri engelleyen her türlü engellerin ortadan kaldırılmasına yönelik strateji ortaya konulmuştur. Bu tebliğ Avrupa genelinde özel gereksinimli bireylerin meslek edinme eğitimi,bağımsız hareket edebilme, ulaşımdan yararlanmalarına ilişkin bir çerçeve niteliği taşır.
- 2004 yılında ortaya konulan Avrupa Komisyonu Engellilik Eylem Planında ise iş sahibi olma ve istihdam için 2010 yılına kadar yapılması önerilenler ele alınmıştır.

4)Eğitim Sis. Dönüşümü(2005 ve Sonrası)

1900'lü yılların ilk yarısında insan hakları temelli başlayan süreç zaman içerisinde dönüşüme uğrayıp 2000'li yıllarda "**kapsayıcılık**" kavramını almıştır. Avrupa Birliği ve Birleşmiş Milletler sayesinde herkes için eğitim anlayışı hakim olmuştur.

- Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi 24. maddesi kapsayıcı eğitim hakkını dile getiren **İlk uluslararası insan hakları belgesidir**. Unicef tarafından hazırlanan Eğitim Strateji Belgesinde **her çocuk öğrenebilir ve öğrenme hakkı vardır** ilkesi yer almaktadır.

Kapsayıcı Eğitim Yaklaşımının Tarihsel Gelişimi

1982 anayasasında eşitlik ilkesi vurgulanmaktadır. 42. maddede "Kimse eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz" cümlesi ile eğitim hakkı yasal güvence altına alınmıştır. 1983 yılında çıkarılan 2.916 sayılı Özel eğitime muhtaç çocuklar yası özel eğitim konusunda ilk yasadır 1997 yılında bu yasa 573 sayılı KHK ile kaldırılıp **kaynaştırma** ifadesine yer verilmiştir.

Kapsayıcı Eğitimin Bileşenleri

1.Erişim: Fiziksel engellilerin ortadan kaldırılarak çeşitli etkinlik ve ortamların oluşturulması ile gelişim ve öğrenme süreçlerine yönelik uyarılama yapılmasıdır. Herkesin istediği her yere ve her hizmete bağımsız olarak ulaşabilmesidir.

2.Katılım: Oyun ve öğrenme ile her bir çocuk için aidiyet duygusunu teşvik etmeye yönelik çalışmalar sadece fiziksel olarak orada bulunma değil oyunlara aktif katılım sağlanmasıdır.

3.Destek: Kapsayıcı eğitim gereksinimlerinin altyapısının oluşturulmasıdır. Okul personelinin mesleki gelişimi,organizasyon yapılarını kapsamaktadır.

Kapsayıcı Eğitim Bileşenlerinin Önemi:

- Çocuğu merkeze alarak ona bireyselleştirilmiş destekler sunması.
- Eğitim ortamında aidiyet ve sosyal ilişkilerin geliştirilmesi
- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin desteklenmesi
- Sürecin izlenip değerlendirilmesi
- Kapsayıcı eğitimde tüm personel öğrenciler hakkında bilgilendirilmeli ve bu tip öğrenciler tüm personel tarafından desteklenmeli

Kapsayıcı Okul ve Özellikleri

Farklılıklara rağmen tüm öğrencilerin başaracağına inanan ortak bir anlayış geliştirmiş, kişisel haklara ve eşitliğe değer veren okullardır.Farklılıklar zenginliktir anlayışı hakimdir idareciler okul personeline liderlik etme öğretmenleri kapsayıcı eğitimi destekleyecek uygulamalar konusunda cesaretlendirmeye destek olur kapsayıcı eğitimde bireysel farklılıklara önem verilir tüm paydaşların sorumluluk ve görev almalarını destekler. Personele ve tüm öğrencilere saygılı ve adil yaklaşılr. İşbirliği ve demokratik ortam çok önemlidir.

Kapsayıcı Eğitimin İlkeleri:

- Özelliklerine veya kişisel koşullarına bakılmaksızın her öğrenci erişim izni verilir
- Yaşam kalitesi öğrenme düzeyinde değil her alanda arttırılmalı.
- Çocukların tüm gelişim alanları desteklenmeli.
- Öğretmenler rehberlik ve destek rolündedir
- Her çocuk özerk ve yeteneklidir.
- Eleştirel düşünme teşvik edilip farklı fikirlere saygı ön planda olmalıdır

Kapsayıcı Eğitim Ortamında Erişilebilirliği Arttırma

Öğrenme ortamının çevresel düzenlemeleri yapılarak desteklenebilir.Çoklu sunum yolları,çoklu meşgul olma yolları,çoklu ifade etme yolları kullanılabilir. Etkinlikler basitten zora doğru olmalıdır. Düzenlemelerin etkisi sürekli kontrol edilmelidir.

Kapsayıcı Eğitim Ortamlarında Katılım Sağlanması

Tüm öğrenciler sınıfın aktif bir üyesi olmalıdır. Çocuğun sevdiği oyuncacı yanında bulundurmamak istemesi gibi isteklere izin verilmelidir. Etkinlikler basitleştirilerek çocuklara göre yapılmalıdır. Desteğe ihtiyaç duyan çocuklara akranları tarafından ya da yetişkinler tarafından destek verilmeli. Geri bildirimler önemli bir yer tutar.

Düzeltilici geri bildirim: Anlık hatayı söyleme

Betimleyici gelebilirim: Olumlu olarak ifade edilen geri bildirimdir.

Çaba geri bildirimleri: Gaza getirme ve çabaya dönük olumlu sözler.

Kapsayıcı Eğitim Ortamlarında Öğrenme İçeriklerine İlişkin Düzenlemeler

Katz'a göre sınıfta herkese öğretmenin imkansız olduğunu savunur, her öğrenci aynı içeriği aynı şekilde öğrenemeyebilir.

Öğrenme İçeriğini Uyarlama Yolları:

İçeriği öğrencinin seviyesine indirerek, usandırmadan ödev vererek ve öğrenme sözleşmeleri ile mini dersler ve destekleme de yer almaktadır. Öğrencinin seviyesi ilerledikçe destek kaldırılıp bağımsız devam etmesi sağlanır. Öğretmen ve öğrenci arasında öğrenme sözleşmesi yapıp zamansal hedefler koyulur. Mini dersler ile de geri kalan öğrencilere destek verilebilir aileler ile sıkı ilişkiler kurulursa başarı daha da artabilir.

Kapsayıcı Eğitim Ortamlarında Öğrenme Süreçlerine İlişkin Düzenleme

Birlikte öğrenen çocuklar, birlikte yaşamayı sorumluluk almayı, ortak çalışmayı, heyecanla istemeyi öğrenirler.

Kapsayıcı Değerlendirme

Kaynaştırma öğrencilerine BEP hazırlanarak başarıları Buna göre değerlendirilir. Sınav soruları kazanımlara uygun hazırlanmalıdır. Öğrencilerin başarısını ölçmeden geçerlilik, güvenilirlik ve kullanılabilirlik özellikleri açısından uygun ölçme aracı kullanılmalıdır. BEPlî öğrenci için sınıf tekrarı bir kereye mahsus veli isteği ve BEP Geliştirme Biriminin onayı ile yapılabilir.

Kapsayıcı Eğitim ve Paydaşlar

Eğitimin etkili olabilmesi için öğretmen, aile, yönetici ve sivil toplum kuruluşları birlikte hareket etmelidir.

Paydaş Olarak Öğretmenler: Eğitim programının etkililiği öğretmenin niteliğine bağlıdır. Her zaman yaptığımız şeyler olan toplantı gezi bilgilendirme seminerleri ve benzeri ile iletişim kuvvetlendirilebilir.

Paydaş Olarak Aileler: Okul ile sürekli işbirliği yapan ailelerin çocuklarına daha az davranış bozukluğu gözlenmektedir. Ailelere sosyal hayat ile ilgili eğitimler de verilerek etkileşim sağlanmış olur. Seminerler, toplantılar, bilgilendirmeler ve rehberlik hizmetleri verilebilir.

Paydaş Olarak Yöneticiler: Okulun başlaması ile öğretmenin okula aidiyet duygusunun oluşmasına aynı zamanda velinin daha etkin katılımını sağlayacak faaliyetler yapılabilir. Veli, öğrenci ve öğretmen katılımı ile sene başı pikniği ve benzeri organizasyonlar yapılabilir.

Türkiye'de Eğitim Alanında Faaliyet Yürüten Vakıflar

- Milli Eğitim Vakfı
- Türk Eğitim Vakfı
- Türk Eğitim Derneği
- Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı
- Başka Bir Okul Mümkün Derneği

TED:1928 yılında Atatürk'ün emri ile kuruldu.

TEGV: 1995 yılında kuruldu.Ülke genelinde eğitim parkları,öğrenim birimleri, sosyal etkinlikler destek protokolü ile eğitime destek olmaktadır.

Aile ve Toplum Katılımına Yönelik Pratik Öneriler

Güçlü aile-toplum-okul işbirliği geliştiren okulların;

- 1.Sınıf seviyesine göre daha yüksek bir yüzdeliğe
2. Ebeveyn gönüllülüğüne
3. Desteklenen okul reformu çabalarına sahip olduğunu
- 4.Sınav başarısını arttırdığını
- 5.Devamsızlık oranının azaldığını görüyoruz.

Eğitimde veli ile işbirliği ne kadar fazla olursa başarı artar. Bu sebeple anne ve babalara eğitimler verilebilir.

Okul-Aile İşbirliğinin Önündeki Engeller: Öğretmenin ön yargıları ya da aile ile iletişimin ve işbirliğinin nasıl olacağı konusunda bilgi sahibi olmaması süreci olumsuz etkiler.Bunun yanında bazı aileler pasif kalmayı tercih edebilir, kısıtlı zaman ve ekonomik nedenler de işbirliğini olumsuz etkiler. Öğrenci velileri ile sadece problem olduğu zaman görüşmek de olumsuz etkiler.

Ülkemizde Kapsayıcı Eğitimin Görünümü

Dezavantajlı Gruplar:

- Erişim, gelişim ve fiziki sınırlılıklar
- Dil problemi
- Düzey çeşitliliği
- Öğrenme kayıpları (mevsimlik tarım işçiliği)

Mülteci Eğitimindeki Sorunlar:

1.Psikososyal 2. Uyum 3.Dil ve İletişim 4.Sistemsel 5. Ailevi

Kapsayıcı Eğitim ve Dezavantajlı Gruplar

1.Önyargı

2.Ayrımcılık ve Dışlama

3.Doğrudan Ayrımcılık: Eşit olmayan muamele

4.Dolaylı Ayrımcılık: İmalar yoluyla ortaya çıkan ayrımcılık. Başarısız öğrenciyi yok sayıp diğerleri ile ilgilenme

5.Pozitif Ayrımcılık: Sınırlılıkları olan kişiye ayırım yapma.

Ayrımcılık Türleri:

- 1.Etnik Köken Ayrımcılığı
- 2.Dini İnanç Ayrımcılığı
- 3.Cinsiyet Ayrımcılığı
- 4.Sosyo-ekonomik Düzey
- 5.Engellilik

6. BÖLÜM ATMOSFER HAVA VE İKLİM

Hava olaylarının büyük bir bölümü ile atmosferi oluşturan azot,oksijen,argon gibi gazlar ile su buharı,karbondiyoksit ve metan gazları troposferde bulunur. Aynı zamanda güneşin şiddetli ışımasını engelleyerek dünyayı korur.Hava olayları troposferde gerçekleşir.Yeryüzüne en yakın katmandır. Sırasıyla troposfer->stratosfer->mezosfer->termosfer->iyonosfer->ekzosfer

- Kısa süreli olan hava olayına **hava durumu**, uzun süreli ve geniş bir bölgede oluşan hava olayına **iklim** denir.
- Türkiye **AKDENİZ İKLİMİ** bölgesinde yer alır. İklim değişikliğine insanı ve dış etkenler sebep olur.

Türkiye İklimi ve Kurak Bölgeler

Aridite: Yeryüzünün herhangi bir yerinde egemen olan fiziki coğrafya denetçilerinin ve uzun süreli atmosfer dolaşım düzeneklerinin oluşturduğu sürekli yağış ve nem açığı koşulları ya da hidroklimatolojik kuraklıktır. Soruda hidroklimatolojik yazıyorsa ariditedir.

Kuraklık: Doğal su varlığının belirli bir zaman süresince ve bölgesel ölçekte uzun süreli ortalamanın altında gerçekleşmesi sonucunda temel olarak **şiddet,süre,coğrafi yayılım** bileşenleri ile nitelendirilen **üç boyutlu** bir doğa olayı biçiminde etkili olan su açığı ve yetersizliği.

Türkiye'nin Bugünkü Su İklimi ve Potansiyeli

Aridite İndisine göre Türkiye'de çölleşmeye eğilimli yarı kurak kurakça yarı nemli araziler ülke topraklarının %30'udur. Kullanılabilir su miktarı 112 kilometre küptür. Kişi başına yıllık 1350 metreküp düşmektedir.

İklimde Meydana Değişikliklerin Nedeni

- 1.Milankovitch döngüleri
- 2.Güneşten gelen enerji miktarındaki değişimler
- 3.Okyanusal ve atmosferik süreçler
- 4.Volkanik püskürmeler
5. İnsan kaynaklı sera gazlarının artışı

İklim değişikliğinin bilimsel raporlarını hazırlamak için

- **WMO** ve **IPCC** kurulmuştur. Sanayi devriminden bu yana yüzey sıcaklığı 1.2 derece artmıştır.
- Kuzey kutbunun yüzey sıcaklık artışı diğer yerlere göre 7 kat daha fazladır. Deniz seviyesinin yükseliş oranı son 20 yılda iki katına çıkmıştır.

Küresel İklim: Atmosfer,hidrosfer,krayosfer,litosfer ve biyosfer olarak adlandırılan beş bileşeni bulunan sisteme küresel iklim denir.

İklim Sistemindeki İçsel İnteraktif Bileşenler:

Atmosfer, Okyanuslar, Deniz Buzu, Kara Yüzey ve Özellikleri, Kar Örtüsü, Karasal Buzul, Hidroloji

İklim Sistemindeki Dışsal Bileşenler:

1. Güneş ve enerjisi
  2. Yerkürenin eksenini çevresindeki dönüş
  3. Havza Şekilleri
  4. Dünyanın Yörüngesi
  5. Kara ve Deniz Dağılışı
  6. Güneş-Yer Geometrisi
  7. Karaların fiziki ve coğrafi özellikleri
- Bu bileşenlerin hepsi "**ortalama**" iklimi belirler.

Yerkürenin **ROTASYON, REVOLUSYON ve PRESESYON** hareketleri vardır.

Rotasyon: Kendi eksenini etrafında dönme

Revolusyon: Güneş etrafında dönme

Presesyon: Rotasyon sırasında yalpalama hareketi.

Dünyada Üç Ana İklim Zorlama Etmeni:

1. **Levha Tektoniği:** Etkisi milyonlarca yıl ve çok yavaş sürer.
2. **Orbital Zorlama:** Dünya ekseninin eğimindeki ve Dünyanın Güneş çevresindeki yörüngesinin şeklindeki yavaş değişikliklerin iklim üzerindeki etkisi.
3. **Güneş Enerjisinin Şiddetindeki Değişimlere:** Atmosfer sisteminin enerji dengesindeki değişiklik.

İnsan Kaynaklı İklim Değişikliğinin Sebepleri:

1. Sera gazları
2. Arazi Kullanımı
3. Arazi Kullanımı Değişikliği
4. Ormansızlaşma

Doğal Sera Etkisi: Atmosferdeki gazların Güneşten gelen ışınları geçirip, yeryüzünden gelen ışınları az geçirip tutunmasını sağlama. Sera gazlarının artması nedeniyle yansıyan ışın tutunumu da artıyor bu yüzden sıcaklık artışı oluyor.

Küresel Isınma: Sera etkisinin artması ile yeryüzü ve atmosferin alt katmanlarındaki sıcaklık artışıdır.

İnsan Kaynaklı İklim Değişiklikleri

Ormanların azalması ile atmosferde karbon miktarı artıyor. Bu da sıcaklığın yükselmesine sebep oluyor. Ormanlar karbonu toprağa çekiyor. Bunun yanında fosil yakıtlar da karbon miktarını artırıyor.

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çevre Sözleşmesi

Bu sözleşmenin amacı atmosferdeki sera gazı birikimlerini, insanın iklim sistemi üstündeki tehlikeli etkilerini önleyecek düzeyde durdurmaya başarmaktır. Türkiye 2003 yılında katılmıştır.

- Türkiye Kyoto Protokolüne 2009 da katıldı.
- Türkiye 2021 yılında Paris Anlaşmasına taraf oldu.
- Kyoto Protokolünde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere ona göre hedefler verilmiştir. Ülkeler gönüllü olarak katılıyor.

Glasgow Konferansı'nın Sonuçları Glasgow İklim Paktı

İklim değişikliğinin neden olacağı ekonomik kayıpların etkisi özellikle yoksul toplumlarda daha ağır hissedilecek.O yüzden bu oluşacak olan işsizliğe tedbir almak gerekli kararı alınmıştır.

İklim Değişikliği Mücadele Politikaları

Karbon Salınımlarının:

- %25'inin elektrik ve ısı üretimi
- %24'ü tarım,ormancılık ve diğer arazi kullanımları
- %21'i sanayi
- %14'ü ulaştırma
- %6'sı binalar

Sera gazlarının salınımında en yoğun olan sektörler; ulaşım,enerji,binalar,sanayi, yerleşme, tarım ve ormancılıktır. Emisyon azaltımında öncelik yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı, enerji tasarrufunun artırılması,fosil yakıtların terk edilmesi gerekir.

İklim Değişikliğinden Etkilenebilirlik ve Uyum

Maladaptasyon: İklimle ilgili olumsuz sonuçların riskinde artışa yol açabilecek yanlış uyum eylemleridir.

İnsan Sistemlerinde Uyum: Beklenen iklime ve etkilerine uyum süreci

Doğal Sistemlerde Uyum: Güncel iklime ve etkilerine uyarlanması süreci

İklim Değişikliği ve Enerji Verimliliği

Atmosferdeki sera gazı salınımlarının %77'si fosil yakıtların yanması sonucu ortaya çıkar. Enerji tüketiminde ortaya çıkan emisyonlar iklim değişikliğinin en büyük sebebidir. Enerjide dışa bağımlılıkta 36 Avrupa ülkesi arasından 9. sıradayız.Kullanılan enerjinin %71'ni ithal ediyoruz.

İklim Değişikliği ve Kentler

Birleşmiş Milletler sürdürülebilir kalkınma amaçlarının 11.'si olan Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar Amacı şehirlerin ve insan yerleşimlerinin kapsayıcı,güvenli,dayanıklı sürdürülebilir kalkınmasını işaret eder. Kentlerde iklim değişikliği eylem planı için yapılacaklar:

1. Doğa temelli çözümler ve yeşil altyapılar
2. Su Yönetimi
3. Yeşil Enerji dönüşümünün gerçekleştirilmesi
4. Sıfır atık uygulamalarının artırılması
5. Karbon ayak izinin azaltılması konusunda bilinçlendirilmesi.

Yeşil Çatıların Faydaları:

Kentin havasını soğutup afetsel etkiyi azaltırlar. Enerji ve sağlık bakımından maliyetleri azaltır. Yalıtımı arttırdığı için binalarda ısı tutulmasını sağlar. Karbon ayak izini azaltıp kentsel selleri önler. Suyu süzer, gıda güvenliğini geliştirirler. Sosyal uyum ve savunuculuğu azaltırlar.

İklim Değişikliği Koşullarında C3 ve C4 Bitkilerinin Önemi

Karasal bitkilerin %95'i Calvin döngüsü adı verilen biyokimyasal bir yolla karbonu sabitler. Calvin döngüsünün ilk adımı 3 karbon atomu içeren kararlı bir ara bileşik üretimi içerir. Bu işleme C3 fotosentezi ve bu şekilde olan bitkilere C3 bitkileri denir. Bunlar buğday, pirinç, pamuk, şeker pancarı, patatestir. Bazı bitkiler ise 4 karbonlu bir bileşik üretir bunlara da C4 bitkisi denir. Bunlar mısır, şeker kamışıdır. Karbon miktarının artışı da bu bitkileri olumsuz etkilemektedir.

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve İklim Değişikliği

İnsan ile doğa arasında denge kurarak, doğal kaynakları tüketmeden, gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılamak ve kalkınmayı programlamak anlamı taşıyan kavrama **sürdürülebilir kalkınma** denir.

20. Yüzyılda üç önemli gelişme olmuştur.

2. Dünya Savaşı, DDT ilaçlarının kullanımı,Nükleer Silahların Kullanımı

- 1972'de Stockholmda Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansında gelişme düzeyleri farklı birçok ülke **çevre** konusunda ilk defa bir araya gelmiş ve Birleşmiş Milletler İnsan Çevre Bildirisi kabul edilmiştir.
- Sürdürülebilir kalkınma kavramı ilk kez 1987 yılında Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonunda tanımlanmıştır.
- 1992 Rio'da 178 ülke küresel bir ortaklık kurmak için **Gündem 21** eylem planı kabul edildi.

BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları

*Yoksulluğa ve açlığa son vermek	*Nitelikli Eğitim
*Sağlıklı ve Kaliteli Yaşam	* Temiz Su
*Erişilebilir ve Temiz Enerji	* Karasal Yaşam
*İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme	
*Sanayi, yenilikçilik ve altyapı	*Sudaki Yaşam
*Eşitsizliklerin azaltılması	*İklim Eylemi

- WWF(DÜNYAYI VE DOĞAYI KORUMA VAKFI) plastik atıklar konusunda hazırlanan bir rapor Akdeniz'in bir plastik denizi olma riskinden bahsediyor.
- BM 2021-2030 dönemini Uluslararası Okyanus Bilimleri On Yılı olarak ilan etti.
- Toprağın 1 santimetrelık üst tabakası ancak birkaç yüzyılda oluşur
- Dünyadaki toprakların sadece 1/10'unda üretim yapılmaktadır.
- Karbon yutağı olan yerler **toprak, okyanuslar, ormanlar ve yeşil alanlar**
- Kirlilik ile mücadele için caydırıcı cezalar "**kullanan öder**" veya "**kirleten öder**" gibi ilkeler göz önünde bulundurularak sıfır atık gibi Politikalar desteklenerek önüne geçilebilir.

Atık Yönetimi ve Sıfır Atık

9 Kritik eşik yaşamın sürmesi için önemlidir. Bunlar; Biyolojik Çeşitlilik, İklim Değişikliği, Yeni Kimyasallar, Ozon Tabakasının İncelmesi, Atmosferik Aerosol Yükselmesi, Arazi Kullanımı, Tatlı Su Kullanımı, Denizlerin Asitlenmesi, Biyokimyasal Döngü

Sıfır Atık: İsrafin önlenmesi, kaynakların daha verimli kullanılması, atık oluşumunun engellenmesi ile tüm atıkların ayrı ayrı toplanması ve geri kazanılmasını sağlayan atık yönetim felsefesidir.

Doğrusal Ekonomi: Hammadde doğadan temin edilir, kullanılacak malzeme üretilir, kullanılır sonra da hepsi tekrar atık olarak doğaya bırakılır.

Döngüsel Ekonomi: Hammadde temininden itibaren üretim, kullanım, dönüşüm ve yeniden dönüşümü esas almayı ifade eden üretim ve tüketim modelidir.

Türkiye'de 2017 yılından itibaren sıfır atık başlığında atık politikası yürütülüyor ilk **Sıfır Atık** Cumhurbaşkanlığı Külliyesinde başladı sonrasında tüm ülkeye yayıldı.

Sıfır Atık Mavi: Deniz ve kıyıların korunmasını hedef edindi Türkiye'nin deniz koruma seferberliğidir.

7. BÖLÜM SOSYAL ETKİLEŞİM VE İLETİŞİM

İletişimde en az 2 kişi, karşılıklı ve 4 ögesi vardır.

Kaynak: Mesajı gönderendir.

Hedef: Mesajı alır anlamlandırır ve kaynağı farklı bir mesaj gönderir.

Mesaj: Hedefe iletilmek istenen her şey.

Kanal: Mesajı iletme yolu

İletişim Süreçleri:

Kodlama: Mesajın işaret haline dönüşmesinden kullanılan simgelerin tümüne **kod** denir. En çok kullanılan kod sistemi dildir.

Kod Açma ve Yorumlama: Kaynaktan gelen mesajın anlamlandırılmasıdır.

Geri Bildirim: Mesajların doğru algılanıp algılanmadığını test etmek.

Gürültü: Mesajın tam olarak anlaşılmasını sağlayan her şey.

İletişimin işlevleri: Bireysel, Toplumsal, Kültürel

İletişimin Sınıflandırılması:

Etkilerine Göre: Olumlu ve Olumsuz

Yönüne Göre: Tek veya Çift Yönlü

Kod Sistemine Göre: Yazılı, yazısız, sözsüz

İlişki Sistemine Göre: Kişi İçi, Grup İçi, Kitle, Kişiler Arası

Bireylerin Konumuna Göre: Yatay ve Dikey

Zaman ve Mekan Boyutuna Göre: Yüz yüze, Uzaktan

İletişimde etkinlik açısından yapılan karşılaştırmalarda sözsüz kodlar %55 oranla en etkin sözel kodlar %7 ses tonu %38 oranında etki yaratıyor.

Yazılı ve Sözlü İletişim Arasındaki Farklar: Yazılı iletişimde yazı dili etkileyici olmalı. Çünkü jest, mimik, tonlama dahil edilemiyor yazılı iletişimde biçimsel ve noktalama kurallarına uymak gerekir. Sözlü iletişimde iletişim kazalarının yaşanma ihtimali daha yüksek.

Johari Penceresine Göre İletişim Alanları:

Açık Alan: Kişinin hem kendisi hem de başkaları tarafından bilinen alanıdır.

Umutlarını, beklentilerini, korkularını çekinmeden diğer insanlarla paylaşmaktadır.

Kör Alan: başkaları tarafından bilinen ancak kişinin bilmediği alandır. Başkalarının kişiler hakkındaki izlenimleridir.

Gizli Alan: Kişinin bilip başkalarının bilmediği alandır.

Bilinmeyen Alan: hem kişinin hem de başkalarının bilmediği alan.

Okul ortamında iki tip iletişim var.

Formal İletişim: Aşağı ve yukarı yönlü hiyerarşik aktarımdır.

İnformal İletişim: Okullarda daha sık görülen iletişim türüdür.

İletişim Becerileri

Kişinin kendisine ve diğerlerine saygı duyması, empati, etkin dinleme, somutlaştırma, Ben dilini kullanma, içten ve samimi olmayı kapsar.

Empati Becerisi: 3 yaşından itibaren çocuklar diğer insanların farklı düşünceye sahip olduğunu bilirler. 6 yaşından itibaren kendisini, karşılarındaki kişinin yerine koyabilir. 10 ve 12 yaşlarında ise tanımadığı kişiler için de empati kurabilir. Oyun ve drama etkinlikleri empati kurma becerisini geliştirir.

Etkin Dinleme: Dinleme farkında olarak veya olmayarak ortaya çıkan beceridir. Dinleme beynin her iki tarafını kullanan bir faaliyettir. Sol beyin içerik ve olguları sağ beyin ise duyguları, beden dilini, ses tonunu ve bütünü dinlediğimiz belirtilir.

İyi Bir Dinleyicinin Özellikleri:

1. Dinlemenin amacını ve yöntemini belirler.
2. Ön bilgileri harekete geçirir.
3. Dinledikleri ile ön bilgileri arasında bağ kurar.
4. Olay ve düşünce arasındaki farkı belirler.
5. Ana ve yardımcı düşüncelerini belirler.
6. Konuşmacının amacını belirler.
7. Propaganda, abartı ve önyargıları belirler.
8. Zihinsel yapısını düzenler
9. Konuşmayı, konuşmanın içeriğini değerlendirir.

Dinleme Alanları:

1. İşlem Boyutu: Hem fiziksel, hem zihinsel işlemler yapılır.

- a) **İşitme:** Seslerin beynimize iletilmesi. Ses, ses telleri, ses dalgaları ve kulak işitme unsurlarıdır.
- b) **Anlama:** Dikkat yoğunlaştırılarak ilgi duyulan ve gerekli görülenler seçilerek anlamlandırılma.
- c) **Zihinde Yapılandırma:** Seçilen bilgi ve düşüncelere sıralama, sınıflama, ilişki kurma, düzenleme, sorgulama, değerlendirme gibi işlemler yapılmaktadır.

2. Etkileşim Boyutu: Konuşmacı ile dinleyici arasında sözlü konuşmalar ve bilgi aktarımının gerçekleştiği ortamdır.

- a) **Fiziksel Etkileşim:** Fiziki olan şeylerle etkileşim. Ses tonu, konuşma hızı, yüz ifadesi, göz teması ve dinleme ortamı gibi.
- b) **Zihinsel Etkileşim:** Dinleyicinin, konuşmacının düşüncelerini öğrenmesi, anlaması ve kendi bilgileri ile karşılaştırmasıdır.

3. Sözlü Anlama Boyutu: Anlama işlemi hem süreçsel hem de etkileşimsel olarak gerçekleşmektedir.

- a) **Etkileşimsel Süreç:** Dinleyicinin özellikleri, konuşmacının aktardıkları ve iletişimin gerçekleştiği ortam etkili olmaktadır.
- b) **Süreçsel Anlama:** Dinleme sırasında çeşitli bilgilerin alınması, zihnimizde işlenmesi ve anlamlandırılması işlemlerini kapsar.

Dinleme Türleri:

Takdir Edici: Söylenenden keyif almayı odaklanan dinlemedir.

Kapsamlı Dinleme: Öğrenme ve bilgiyi hatırlamaya odaklanılan dinlemedir.

Kritik Değ. Dinleme: Duyulanı yargılayan ya da değerlendirmeye odaklanılan dinlemedir.

Vurgulu Dinleme: Diğerlerinin duygularını anlamaya odaklanılan dinlemedir.

Katılımcı Dinleme: Dinleyen kişinin duyduklarını tekrar etmesi, yansımasıdır.

Edilgin Dinleme: Dinleyen kişinin sözel geri bildirimde bulunmadı dinleme türü.

Empatik Dinleme: Kişinin kendisini açması, duygularını daha yoğun yaşaması, kendisinde var olan çatışmaları çözmesi Kendini kabul etmesi için cesaretlendirmektir.

Yargısız ve Eleştirel Dinleme: Açık bir zihinle anlamak için yapılan dinlemedir.

Derinlemesine Dinleme: Yüzeydeki mesajları da önemsemeyi, konuşmacının sözlü ve sözsüz mesajlarına, bunlar arasındaki tutarlılığa dikkat etmeyi, hem içerik hem duygu mesajlarını anlamayı ve yanıt vermeyi içerir.

Çözümleyici Dinleme: Kişinin duygularını ve mesajlarını anlamaya çalışıldığını gösterir.

Etkin Dinleme: Mesajın sözel ve sözel olmayan yönüne, içeriğine ve duygularına anlam katma yöntemi olmalıdır.

Dikkatle Dinleme: Konuşmacının söylediklerini takip etmeyi gerektirir.

Buluş,Aten ve Erten Sarıkaya'ya Göre Etkili İletişim Becerileri:

- a) **Ego Geliştirici Dil:** Benliği olumlu yönde etkileyen kişinin kendisini zayıf ve yetersiz görmesine neden olmadan, olumlu geri bildirimler ile zayıf yönleri hissettirilir. Tersî ego zedeleyici dildir.
- b) **Etkin Katılımlı Dinleme:** Bireyin mesajının anlaşılmasına katkı sağlayacak yeterli motivasyondur. Etkin dinleme dinlenen kişi de önemsendiği duygusunu oluşturur.
- c) **Kendini Tanıma -Kendini Açma:** Bireyin kendisine ilişkin farkındalığına kendi iradesiyle kendisini aşmasına işaret etmektir.
- ç) **Ben Dili:** Sen dili suçlayıcı yargılayıcı iken,ben dili sadece kendinin duygularını ortaya koyar. Ben dili kullanılırken yargılama, eleştirme, suçlama yapılmaz. Ben dili iletileri yorum içermez hissedilen duyguyu açıklar.

İletişimin Önünde Engel Olan Faktörler

Fiziksel ve Teknik Engeller: Mesaj,kanal,araçlar, gürültü ve dil ile ilgili engellerden oluşmaktadır.

Sosyal ve Psikolojik Engeller: Kişilerin var olan düşünce, duygu ve değer yargılarından, davranış, tutum ve hedefleri, düşünce boyutları, dinleme ve anlama becerilerinden kaynaklanır.

Örgütsel Engeller: Roller,zaman baskısı, örgütün büyüklüğü, yönetim tarzı,statü farklılıkları örgütsel engellere neden olabilir.

İletişimin Önündeki Engeller:

- 1) **Kişisel Unsurlar:** Alıcı ve vericinin dikkatsizliğinden kaynaklı yanlış anlama, yanlış yorumlama, önyargılar ve konuşmacıya karşı ilgisizlik.
- 2) **Fiziksel Unsurlar:** Dış kaynaklı olumsuzluklardır.
- 3) **Semantik Unsurlar:** Kullanılan dilden kaynaklı yanlış anlaşılmalardır.
- 4) **Zaman Baskısı:** İş yaşamındaki kısıtlı zaman yanlış anlaşılmaya neden olur.
- 5) **Algılamadaki Seçicilik:** Dinleyici ön yargılı ise vericiden gelecek olan iletileri algılayamayabilir veya farklı algılanabilir

Eğitim Ortamlarında Ekolojik Sistem Yaklaşımı

Ekolojik Yaklaşımın Temel Prensipleri: Çocuk modelin merkezinde olup çevresi ile etkileşim halindedir. Bireyin yaşadığı olaylar 3 temel kategori içerisinde yer alır.

a)Mikro Olaylar: Her bireyin sahip olduğu yaşam deneyimlerini ifade eder. Madde bağımlılığı,depresif kişilik yapısı gibi.

b)Mezzo Olaylar: Bireylerin sosyal çevre içerisinde, diğer bireyler ve küçük gruplar ile kurdukları ilişki ve etkileşimler üzerine odaklanır. Bireyin aile, arkadaş ve iş çevresi ile etkileşimini kapsar.

c)Makro Olaylar: Uluslararası ve kültürler arası etkileşimi kapsar.

Mikrosistem: Şu anki ortam. Ev,okul,iş vb.

Mezzosistem: Komşuluk ve toplum.

Ekzosistem: Doğrudan bireyi kapsamayan sosyal bir yapıdır. Kamu kurumları ve profesyonel kuruluşlar.

Makrosistem: Ekonomik ya da siyasi ideolojileri,baskın inançlar ya da basmakalıp düşünceleri kapsar.Etik kurallar,davranışlar ve alışkanlıkları içine alır.

Kronosistem: Önceki tüm katmanları kapsayan bu katman yaşanan zaman dilimini ifade eder. Savaş dönemlerinde suç davranışlarında artış olması yaşanan zamanda gerçekleşen olayların tetikleyici olduğunu gösterir.

Okul İklimi ve Ekolojik Sistem Yaklaşımı Arasındaki İlişki

Okul İklimi: Okulda çalışanların okulu nasıl betimlediği ile ilgilidir. Zamanla şekillenen kurallar bütünüdür. Üyelerin davranışlarını etkileyen ve bir okulu diğerinden ayırt eden iç özellikler bütünüdür. Halphin ve Croft'a göre 6 iklim çeşidi vardır.

- 1) **Açık İklim:** Astlara güven, iletişimde açıklık, anlayışlı ve destekleyici önderlik, çalışanların özellikle yüksek verim amaçlarına sahip olma ve arkadaşça ilişki.
  - 2) **Kapalı İklim:** Örgüt içerisinde yüksek düzeyde münakaşa ve çatışma vardır. Moral düzeyi düşük, işbirliği olmayan okul tipidir.
  - 3) **Özerk İklim:** Yönetici örgütte resmi ve sistemli bir iş yapmak için kendini çalışanlardan uzak tutar.
  - 4) **İdareci İklim:** Yöneticiler işi kendisi yapar ve arkadaşça ilişkiler yok.
  - 5) **Samimi İklim:** Arkadaşça ilişkiler hakim örgüt üyeleri işbirliği içinde.
  - 6) **Babacan İklim:** Çalışanlar birlikte hareket etmez, grup içinde bölünme var.
- Yöneticiler karar verme sürecinde ekzosistem ve makrosistem unsurlarından etkilenir. Egzosistem içinde **meb kararları,yasalar** makrosistem içinde etik kuralları, değer, inanç, davranış ve alışkanlıklar.
  - Bireyin gelişiminde en büyük etkiye sahip olan sistem **makrosistem**
  - Egzosistem ergenin doğrudan içinde bulunmadığı fakat dolaylı olarak etkiler. Ebeveyn iş durumu

Akran Zorbalığına Sebep Olabilecek Etmenler:

Mikrosistem Kapsamında:

- İlgisi, sevgi ve sıcaklıktan yoksun bir bile ortamı
- Cezalandırıcı, tartışmacı, kötüleyici ebeveyn tavrı
- Fiziksel ve duygusal istismar uygulayan ebeveynler
- Oyun alanlarının yetersiz olması
- Öğretmen ve yöneticilerin zorbalığı görmezden gelmesi
- Kalabalık okul ve sınıf ortamı
- Okul yönetimi tarafından fiziksel cezanın uygulanması
- Okuldaki akranların saldırgan davranışları.

Mezosistem Kapsamında:

- Okul ve aile arasındaki iletişimin yetersiz olması
- Ailenin onaylamadığı arkadaş grupları

Ekzosistem Kapsamında:

- İş yerindeki olumsuzlukların çocuğa anne-baba tarafından yansıtılması
- Akranlarının ailelerinin ebeveynlik stilleri

Makrosistem Kapsamında:

- Şiddetin toplumda kabul görmesi
- Televizyondaki şiddet içerikli programlar
- Mahallenin sosyo-ekonomik düzeyi

8.BÖLÜM DİJİTAL YETKİNLİK

Yetkinlik, yetkili olma durumudur. Yeterlilik ise bir işi yapmak için gerekli minimum bilgi ve becerilerdir.

Öğretim Planlamasında Yeterlilik:

- Bilgi seviyelerini belirleme
- Ders içeriklerini oluşturma
- Müfredat oluşturma
- Öğretmen adaylarını yetiştirme ve mesleki gelişim programlarını oluşturmada yol göstericidir.

Dijital Yeterlilik: Bilgi ve İletişim Teknolojilerinden kendinden emin, eleştirel ve yaratıcı kullanımıdır. Öğretmenlerin sınıf ortamında sahip olması gereken en yaygın yeterliliklerdendir.

Dijital Okuryazarlık: Bilişim teknolojilerinin toplum içinde bilinçli kullanılması için gerekli bilgi ve beceri.

Dijital Beceri: günlük yaşamda bir sorunu çözmek için bilgi teknolojisini kullanma yeteneği.

Dijitalleştirme: Var olan içeriklerin dijital ortama aktarılması.

Dijitalleşme: Hizmetlerin çevrimiçi ortamlardan ve uzaktan gerçekleştirilmesi.

Dijital Dönüşüm: Teknoloji adaptasyonu ile veri alışverişinin dijital ortama taşınması. E-devlet en öne çıkan servistir.

Dijital Vatandaşlık: Dijital dünyada görev yapmak için sorumlu olunan dijital alışkanlıklardır.

Bilişim Etiği: Bilgisayar, iletişim ve internet ortamlarında uyulması gereken kurallardır.

Telif Hakkı: Kişinin her türlü fikri emeği ile meydana getirdiği ürünler üzerinde hukuken sağlanan haklardır. Bu sayede yaratıcı eserler ortaya çıkmasını sağlamak ve teşvik edilir.

Bilişim Suçu: Kanunsuz,ahlaksız ve yetki dışı gerçekleştirilen her türlü davranış.

2023 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi: 4. Sanayi Devrimi olarak adlandırılır Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından hazırlanmıştır 5 ana bileşeni vardır.

- Yüksek Teknoloji ve inovasyon
- Dijital Dönüşüm ve Sanayi Hamlesi
- Girişimcilik
- Beşeri Sermaye
- Altyapı

Sanayi Devriminin Süreçleri:

1. Sanayi Devrimi buhar gücü ile üretim teknolojisi
2. Sanayi Devrimi içten yanmalı motor ve elektrik ile üretim
3. Sanayi Devrimi bilişim teknolojileri ile verimli üretim
4. Sanayi Devrimi (Endüstri 4.0) ise otonom sistemler ile üretim

Fryer'in 21. Yüzyıl Beceri Listesi

Eleştirel Düşünme: Bilgiyi bilimsel yöntemle doğrulama.

Problem Çözme: Problem çözme sürecini içselleştirerek kullanma.

Takım Çalışması: Farklı yetenek ve görüşlere sahip insanların bir amaç için işbirliği yapmasıdır.

Teknoloji Okuryazarlığı: Bilişim teknolojilerine yeterli ustalıkta kullanma

Sürekli Öğrenme ve Gelişim: Sürekli yeni bilgiler öğrenme.

Yenilikçilik: Kaliteyi arttırmak için yeni çözümler üretme.

Gardner'ın Gelecek İçin 5 Zihin Arasındaki Değerler

Alan Bilgisinde Zihin: Herhangi bir mesleği sadece ait olduğu alanın bilgisi ile icra etmek zordur, çok yönlü olmak gerekir.

Sentezleyen Zihin: Meslek alanındaki problemi çözmek için farklı disiplinlerden bilgiler sentezleyerek çözümler üretmesi.

Yaratıcı Zihin: Mesleki alandaki problemlere çözümler bulup diğer meslektaşlarına kolaylık sağlaması.

Saygı Duyan Zihin: Farklı dünya görüşünde olan insanlarla çalışma.

Etnik Zihin: Bireylerin görevini yerine getirirken etik kurallara uyarak etkileşimde bulundu insanlara örnek olması.

UNESCO Tarafından Öğretmen Yeterliliklerini Geliştirmek İçin Değerler:

- Temel mesleki bilgilerde yetkin olma.
- Kapsayıcı eğitim kültürünü yaygınlaştırma
- İnsanı becerileri kazandırma
- Öğrenme toplumu ve öğrenen organizasyon olma

Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Çerçevesi ve Bileşenleri

Alan Bilgisi: Öğrenilecek ve öğretilecek konu hakkında bilgi sahibi olma.

Pedagoji Bilgisi: Öğretmenlerin süreç hakkındaki bilgisi

Teknoloji Bilgisi: Teknolojileri, donanım ve yazılım araçlarını kullanma bilgisi

Pedagojik Alan Bilgisi: Belirli bir içeriği öğretmek için uygulama bilgisi

Teknolojik Alan Bilgisi: Teknolojinin ve içeriğin birbirini etkileme anlayışı

Teknolojik Pedagojik Bilgisi: Belirli teknolojileri belirli şekillerde kullanıldığında öğrenme ve öğretmenin nasıl değişebileceği anlayışıdır.

Eğitimcilerin Dijital Yeterlilikleri İçin Avrupa Çerçevesi

1) Mesleki Kullanım Alanında

a) Kurumsal İletişim: Kurumla ilgili taraflarla iletişimde dijital teknolojileri kullanabilme yeterliliği.

b) Mesleki İşbirliği: Dijital işbirliği ile tecrübe paylaşımı.

c) Yansıtıcı Çalışma: Dijital teknolojiyi kullanırken öğretmenin kendine geri bildirim verebilmesidir.

d) Dijital Sürekli Mesleki Gelişim: Mesleki gelişim için dijital kaynakları kullanabilme yeterliliğidir.

2) Öğretim ve Öğrenim:

a) Öğretim: Dijital araçları ve kaynakların kullanılmasını planlama uygulama.

b) Rehberlik Yapma: Dijital teknolojiler ve öğrenme etkinlikleri ile ilgili olarak destek sağlama.

c) İşbirliğine Dayalı Öğrenme: Dijital teknolojileri kullanarak işbirliğine dayalı çalışmalar yapmasını planlama.

d) Kendi Kendine Öğrenme: Öğretmen dijital teknolojileri kullanarak öğrencilerine kendi hızlarında öğrenmeleri için imkan oluşturarak gelişmeleri takip eder.

3) Ölçme:

a) Erişilebilirlik ve Kapsayıcılık: Dijital öğrenme ve öğretme kaynaklarına tüm öğrencilerin erişmesini sağlama.

b) Kişiselleştirme: Öğrencilerin farklı ihtiyaçlarına göre programı bireyselleştirme

c) Aktif Katılım: Öğrencilerin aktif katılımı için dijital kaynakları kullanma.

4) Öğrencilerin Dijital Yetkinliklerini Gerçekleştirme:

a) Bilgi ve Medya Okuryazarlığı: Dijital ortamın kullanımını planlama.

b) Dijital İletişim ve İşbirliği: Dijital araçları amacına uygun kullanma.

c) Dijital İçerik Oluşturma: Dijital ortamda ürün ortaya çıkarmak.

d) Sorumlu Kullanma: Dijital teknolojileri kullanırken sorumlu davranma ve tedbirleri alma.

e)Dijital Problem Çözme: Dijital araçlar ile ilgili teknik problemleri tanıma, çözme ve yeni karşılaşılan problemleri çözmeye yönelik öğrenme öğretme etkinlikleri planlama.

Eğitim Politikasında Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Kavranması

Politika Kavrama: Öğretmenlerden eğitimde bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımını konu alan politikaları ve eğitim öğretim uygulamaları arasındaki ilişkileri görerek bunlar arasında bağ kurmaları beklenir.

Politika Uygulama: Sınıf içi öğretim uygulamalarının planlarken Milli Eğitim politikalarını ve öncelikli problemleri ele alacak şekilde uygular.

Politika Yeniliği: Okul seviyesindeki reform programlarının tasarlanması ve Milli Eğitim politikalarına da öneri getirmesi beklenir.

Müfredat ve Değerlendirme:

Temel Bilgi: Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kaynaklarını ve verimlilik araçlarını kullanmanın faydaları hakkında bilgi sahibidirler.

Bilgi Uygulama: Bilgi ve iletişim teknolojilerinin araçlarını ve platformlarını derslerin öğretim ve değerlendirme sürecinde uygularlar.

Bilgi Toplumu Becerileri : Öğretim yöntemleri belirlenirken öğrenci merkezli, işbirliğine dayalı ve disiplinler arası müfredatı dikkate alırlar.

Dijital Yeterlilik Çerçevesi:

a)Öğretim Hedefleri   b)Müfredat   c)Öğretim Yöntemleri
d)Öğrenme Ortamları   e)Ölçme ve Değerlendirme   f)Mesleki Gelişim

Mevcut ve Yakın Gelecekte Göreceğimiz Teknolojiler

Mobil ve Bulut Teknolojiler: Bireyin kullandığı dosyaların, her yerden ve her cihazdan ulaşılabilir olması.

Veri Bilimi: İnsan ve nesnelerden toplanan verilerden anlam çıkarma.

Yapay Zeka: Bilgisayarların veriler içinde örüntüler keşfederek yeni algoritmalar üretip işleri daha verimli yapması.İlgi alanlarına göre reklamlar sunması gibi.

Finans Teknolojileri ve Blok Zinciri: Kişiler veya kurumlar arasında bilgi, belge ve likiditenin güvenli şekilde transferi.

Otonom Araçlar ve Taşıma Sistemleri: Kendi kendine çalışan makinelerin sistemi.

Nesnelerin İnterneti: Bulunduğu ortam hakkında veri aktarıp ona göre işlem yapma.

İleri İmalat Teknolojileri: 3D yazıcılarla tasarım, imalat veya otonom imalat bantlarının kullanımı ve bu teknolojiye uyum sağlayan personelin yetiştirilmesi.

Sosyal Ağlar: Kullanıcıların içerik üretmesine paylaşımını sağlayan internet platformları.

Sanal ve Arttırılmış Gerçeklik Ağları: 3 boyutlu sanal dünyada sanal nesneler ile oluşturulan ağlar.

Görsel Okuryazarlık Araçlarını Kullanabilmek: Canva, Noun Project, Grafio 3, Wenngn Piktochart.

Video ve Animasyon Araçlarını Kullanabilmek: Snagit, Explain Everything, Google ve Tour Creator

Dijital Ölçme ve Değerlendirme Araçlarını Kullanabilmek: Kahoot, Socrative, Google Forms, Mentimeter, Educandy.

Dijital Yetkinlikler Kazandırmak İçin Okul Düzeyinde Gereksinimler

Altyapı Gereksinimlerini: Okullarda bilişim altyapısı üç bileşenle ele alınır

a)Aygıtlar   b)Ağ ve bağlantılar   c)Yazılımlar ve Servisler

Teknik Destek: Okullarda bulunan tüm teknolojik araçların bakım, onarım ve güncelleme işlemleri ile uğraşacak kişilerin bulunması.

Müfredat: Müfredatlar dijital öğrenmeye uygun bir şekilde düzenlenir.

Öğretme Eğitimi: Dijitalleşme süresince öğretmenlerin bu konuda eğitimler alması.

Öğretim Yönetim Sistemleri

Başlıcaları: Moodle, Google Classroom, Sakai, LMS, Base LMS. Bu sistemlerin ortak özelliği içerik sunma, ders yönetimi, sınav ve test oluşturma, ödev verme ve takip yapma gibi işlemleri yapabilmeleridir.

İdari İnsiyatif ve Araştırmalar Destek: Okul idaresinin dijitalleşme süresince bu konuda çalışanlarına yardımcı olması.

9. BÖLÜM GÜVENLİ OKUL

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde güvenlik 2 sırada gelir. Kendini gerçekleştirmek için güvenli bir yer olması gerekiyor.

Güvenli Okulların Özellikleri:

- Etkili okul yöneticiliği ve liderlik
- Okulu oluşturan mekanların kontrolü
- Güven hissi, saygı, samimiyet ve iletişimin ön planda yöneten
- Fiziksel zarar, gözdağı ve zorbalık olmaması.
- Alay, nefret dili ve dışlamaların mjmamapg
- Çatışma riskinden uzak olup, akademik başarıya odaklanma
- Veliler ve toplumla iyi ilişkiler kuran ve ifade özgürlüğünü destekleyen
- Olumsuz davranışları görmezden gelmeyip empati kültürünü geliştiren
- Sığınmacı çocukların problemlerini yöneten

Zorbalık: Yaşça büyük olan ya da fiziksel olarak güçlü olan çocukların, kendinden küçük çocuk olan çocukları ezmesi rahatsız etmesi.

Zorbalığın Ayırt Edici Özellikleri:

1. Bilinçli ve istekli olarak zarar verme amacı güden söz ve eylem .
2. Çeşitli zaman aralıklarıyla tekrarlanır.
3. Bireysel veya gruba, bireysel ya da gruba karşı yapılır.
4. Zorbalığa maruz kalan kişinin fiziksel ve zihinsel olarak zayıf olması.
5. Zorbalığa sebep olan kişi kendine çıkar sağlar.
6. Zorba, kişilerin acı çekmesinden ve küçük düşmesinden zevk alır.
7. Zorbalık davranışlarına müdahale edilmelidir.

Siber Zorbalık: Mobil telefon ve internet aracılığı ile yapılan zorbalıktır. Siber zorbalığa maruz kalan çocuklarda fiziksel ve psikolojik bazı sıkıntılar yaşanabilir. Siber zorbalığın önüne geçmek için grup rehberliği ve önleyici programlar yapılmalıdır.

Bağımlılık ikiye ayrılır:

Fiziksel bağımlılık: Maddenin varlığına karşı duyulan fizyolojik istek.

Ruhsal bağımlılık: Gereksinimleri tatmin etme amacıyla maddeye olan düşkünlük.

Bağımlılık Kavramının 3 Özelliği:

- Maddeye ulaşmak için engellenemez arzu ve istek
- Tolerans adı verilen kullanımın giderek artması ve yoksunluk.

Madde bağımlısı kişiler için **AMATEM**'den destek almalı.

Yabancıların Eğitimi ve Eğitim Güvenliği

Yabancı uyruklu öğrencilerin okul uyum sağlamaları için önleyici hizmetler ile akran zorbalığının önüne geçilebilir, bunun yanında ailelerde etkinliklere katılarak güvenlik duyguları geliştirilir.

Sosyal Uyum: Bireyin ev sahibi toplumla ilişki kurmak için geçirdiği değişim.

Yabancı Öğrencilerin Uyum ve Entegrasyonunun Engel Olan Sebepler

1.Dil sorunu	2.Sosyal Bilgilerin Eksikliği	3.Okulu Terk Etme
4.Okul Güvenliği Sorunu	5.Mesleki Eğitim	6.Maddi Yetersizlikler
7.Çocuk İşçiliği	8.Kültürel Ayrımcılık ve Asimilasyon Endişesi	

- Hollanda 2000 yılında göçmen entegrasyonunu sorun olarak parlamentoda görüştü.
- 2021 yılında Vatandaşlık Yasası çıkararak uyum kursları zorunlu kılındı. Bu yasaya göre her göçmen ülkenin dilini öğrenecek, yerleşme hakkı alabilmesi için **B1**, devlet kurumunda iş sahibi olabilmesi için **B2 seviyesinde** dil bilmesi gerekiyor.
- Hofstede**'a göre beşeri sorunların çözülmesi, ön yargının kalkması ve empati oluşturmakla mümkündür.
- Yabancılar topluma Entegre edilmezse gettolaşma kaçınılmaz olur.
Getto: Bir kentin herhangi bir azınlık kümesince kendiliğinden yerleşilen kesim
Örneğin Bursa Çarşamba Suriyelilerin yerleşim alanı gibi.

Oyun Bağımlılığı

Bireyin günlük hayattaki görev ve sorumluluklarını aksatarak bireyin yaşam kalitesinin olumsuz etkilemesidir. Dünya Sağlık Örgütüne göre oyun bağımlılığı hastalık olarak tanımlanmaktadır. Sanal oyunların duygu bozukluğu, uyarıcı madde kullanımı gibi etkileri vardır. Dünya Sağlık Örgütüne göre oyun bağımlılığının belirtileri

- Oyun oynama isteğini kontrol altına alınamaması
- Oyun oynamanın tüm aktivitelerin önüne geçmesi
- Dersleri aksatması sosyal ilişkileri zayıflatması tüm faaliyetlerden uzaklaştırılması.

Amerika Psikoloji Derneğine (APA)'ya göre dokuz ölçütten en az beşinin bir yıl içinde göstermesi gerekir.

- Oyun oynamanın her şeyden önce gelmesi
- Oyun oynamadığı zaman gergin ve asabi olması
- Oyuna daha fazla zaman ayırma eğilimi içinde olması
- Önceden katıldığı sosyal aktivitelere katılmaması
- Akademik çalışmalara daha az zaman ayırması
- Kaygı ve suçluluk gibi olumsuz duygulardan kaçış olarak görmesi
- Oyun oynama sıklığını, zamanını ve süresini kontrol edememesi
- Sorunlar yaşamasına rağmen oyundan kopamaması.

Oyun Bağımlılığının Aşamaları:

1. Başlama İsteği
2. İlginin Artması
3. Düşüncelerinde oyunun öncelikli hale gelmesi
4. Oyun bağımlılığının oluşması

Oyun Bağımlılığının Etkileri:

Ekonomik,sosyal,bedensel ve duygusal olarak olumsuz etkiler. Diğer bağımlılıkları sebep olur.Maddi ve manevi kayıplara sebep olur. Beslenme alışkanlıklarında değişme, yalnızlaşma,amaçsız yaşama,gerçeklerden kaçma, kaygı ve benzeri durumlara sebep olur.

Oyun Bağımlılığını Önleyici Tedbirler

Oynama süresini kısıtlama,sık sık oynamama, tatil esnasında oyun konsolunun yanına almama, spor ve fiziksel etkinliklere katılma ve aile içi etkinlikler yapma.

Güvenli Okul

Doğrudan ve dolaylı olmak üzere iki tür şiddet vardır. Doğrudan şiddet,zarar verme amaçlı olarak kişiyle doğrudan karşı karşıya gelme. Dolaylı şiddet ise;sosyal ret,dışlama,dedikodu yapmak gibi.

İşlevleri Açısından:

Tepkisel Şiddet: Kışkırtmaya cevap niteliğinde şiddet gösterme.

Planlı Şiddet: Fayda beklentisi var. Kasıtlı,yüksek düzeyde liderlik ve sosyal yeterlilik becerileriyle ilişkilidir.

- Şiddet olaylarına maruz kalan çocuklarda öz saygıda azalma, psikolojik travma,okuldan kaçış davranışları görülür. En büyük oran lakap takma %30, dedikodu %24, gruba almama %17, doğrudan şiddet %14.

Sosyal Duygusal Öğrenme

1.Öz Farkındalık: Kişinin kendinin farkında olması ve özgüven duygusunu sürdürme becerisi.

2.Öz Yönetim: Stresle başa çıkmak, dürtüleri kontrol etmek,duyguları düzenleme kapasitesi.

3.Sosyal Farkındalık: Empati kurma,başkalarının sorunlarına duyarlı olma durumu.

4.Etkili Karar Alma: Etik standartlar,başkalarına saygı ve çeşitli eylemlerin olası sonuçlarını dikkate alarak karar alma.

5.İlişki Kurma: İşbirliğine dayalı ilişki kurma, uygunsuz sosyal baskıya direnme becerisi.

Bu beceriler sayesinde çocukların olumsuz durumları olumluya çevirerek daha yaşanabilir bir ortam oluştururlar.

Şiddetin Önlenmesi

Öğrencilerden karşılaşılan anlaşmazlıklara karşı, olumsuz davranışlara başvurmak yerine olumlu davranışlar yardımıyla çözüme kavuşturmalarının yollarını kavramları beklenir.

Barışçıl çözümler her zaman daha iyi sonuçlar verecektir.

Barışyapıcılık/Arabuluculuk Uygulamaları

Barış yapıcı demek tarafsız kişi demektir. Amacı sorun çözmek değil sorunun çözülmesinde süreci kolaylaştırmaktır.Taraflar üzerinde gücü bulunmaz ve taraflar arasında eşitlik ile

hükmeder. Adli makamlara ya da okul disiplin kuruluna yansması gereken durumlar hariç hepsinde barışyapıcı rol oynar.

Barışyapıcılık 4 aşamadan oluşur:

- 1)Kavganın sonlanması ve tarafların sakinleşmesi
- 2) Barışyapıcılık desteği almaya karar verilmesi.
- 3) Müzakere basamaklarının kolaylaştırılması.
- 4) Anlaşmanın imzalanması (Bu anlaşma rehberlik servisi içerisinde **Barışyapıcılık Görüşme Kayıt Dosyasına** konulur)

Barışyapıcı Öğrencilerin Anlaşmazlıklarını Ele Alırken Uygulanan İşlem Basamakları:

1. Tarafları yaşadıkları sorunu nedeniyle birlikte açıklar.
2. Taraflar yaşadıkları duyguları nedeniyle birlikte açıklar.
3. Taraflar birbirinin bakış açılarını anladıklarını gösterirler.
4. Taraflar isteklerini nedenleriyle birlikte açıklar.
5. Taraflar çözüm seçeneklerini üretirler.
6. Ürettikleri çözüm arasından en adil ve en barışçıl olanını seçerler.

Zor Kişilerle İletişim

Aynı ortamda bulunulmak istenmeyen,sürekli problem çıkaran, zor iletişim kurulan insanlardır. Dinleme becerileri yoktur.

Zor İnsan Tanımına Giren Kişilerin Kategorileri

Üç grup insan vardır.

- 1.İnaktif:** Aşırı uyum davranışı sergiler. Kendi görüş ve düşüncelerini ortaya koymaz. İtaat et rahat et anlayışı hakimdir. **Yatan Mutlular** olarak tanımlanır.
- 2.Reaktif:** Her görüşe muhalefet eder, öneri ve karşı görüş bildirmez, kurum için artı değer üretmezler.
- 3.Proaktif:** En sağlıklı davranış ve sorun çözme yöntemine sahip kişilerdir. Hem sorgular hem de çözüm önerir yapıcı uzlaşmacı amaca yöneliktir.

Sorunlar Karşısındaki Duruşa Göre 3 Grup Kişilik Vardır

- 1.Sağlıklı İnsan:** Sorunların farkındadır ve çözüm için çaba harcar.
- 2.Normal İnsan:** Sorunun farkındadır ama çözüm üretmez. Kabullenir.
- 3.Sağlıksız İnsan:** Sürekli bir bahane bulurlar

Mutsuz ve Verimsiz İnsanın Düşünce Tarzları

Geçmiş ve gelecekte yaşarlar. Mazeret üretme ve suçlu bulmakta ustadırlar. Sürekli negatiftirler. Milleti memnun etmek için kendileri mutsuz olurlar. Zor kişilere karşı yapılacak en iyi şey onlara bu konuda çok taviz vermeyip tartışma anında ortamdan uzaklaşmaktır.

Zor Kişilikler Karşısında Sergilenmesi Gereken İletişim Becerisi

Verilmesi gereken mesaj dolaysız, hemen, açık bir şekilde, dürüstlük ve karşdakini incitmeden iletilmeli.

Zor İnsanlarla İletişimi İmkansız Kılan ve Durumu Daha da Ağırılaştıran Tutumlar

- Aynen karşılık verme
- Problemi ele almak yerine savunmaya geçme
- Söylenenlerin ne anlama geldiğini dikkate almama
- Ürkme, şaşırma ve tepkisiz kalma
- O anda bişey düşünememe.

Zor Kişiliklerle Araya Mesafe Koymada Uygulanacak Yöntemler

Kırık Plak: Aynı cümleyi sık sık tekrar etmek.

Konunun İçeriğini Bırakıp İlişkiyi Tanımlama: Zor kişilik aynı şeyleri tekrarlamaya başlayınca söylediklerine aldırma yapıp yaptığını işaret etmek.

Ortam Değişinceye Kadar Konuşmaya Ara Verme: Karşdaki kişinin her türlü davranışına aldırma konuşmaya ara verme

Kendinden Emin Erteleme: Zor kişiye karşı daha sakın daha soğukkanlı olunacağı bir zamana erteleme.

Sislendirme: Karşdaki kişinin istek ve görüşlerini kendi cümlelerimizle kısaca özetlemek ve kendi düşündüğümüz şekilde tutum almak. Şu anda müsait değilim diyebilmek. Belli başlı zor kişiliklere karşı takılması gereken tutumlar:

1.Saldırgan Kişilikler: Bu tarz kişilere karşı kibar davranılmamalı, düşünceler etkili ve kendinden emin şekilde söylemeliyiz tartışılmamalı. İsimleri ile hitap edilmeli, göz teması kurulmalı.

2.Sürekli Yakınanlar: Anlattığı şeylere dönütler vererek esas söylemesi gerekeni anlamaya çalışmak gerekir. Özgür ve açık uçlu sorularla sorunu çözmeye yönlendirebiliriz hala çözüm yoksa senin önerin nedir denilmelidir.

3.Suskun Tepkisizler: Açık uçlu sorular sorulabilir. Hiçbir şekilde cevap verilmiyorsa suskunluğu kendi yorumlarımızla doldurabiliriz ama hâlâ sessizlikte ısrar ediliyorsa görüşme kesilip ileri bir tarih için sözleşilebilir.

4.Kötümserler: Uzak durmak en iyisi fakat benzer durumların nasıl başarılı bir şekilde aşıldığı anlatılır. Farklı şeyler deneme konusunda teklif sunulabilir.

5.Çokbilmişler: Dayanılmaz bir mantık silsilesi ile sizi aptal yerine koyabilirler. Konuşmaya başlamadan önce kesinlikle plan yapılmalı, yarım yamalak bildikleri şeyleri olayın bütünüymüş gibi sunarlar.